

30. заседание

Събота, 9 февруарий 1924 г.

Открито отъ подпредседателя д-ръ В. Вазовъ, въ 15 ч. 40 м.)

Председателстваващъ д-ръ В. Вазовъ: (Звъни) Моля г. секретаря да проче на списъка присъстваващите г. г. народни представители.

Секретарь Н. Савовъ (д. сг): (Прочита списъка. Отъ заседанияето съ отсъствуващи следните народни представители: Алиевъ Афузъ Саджъ, Баевъ Христо, Болджиевъ Стефанъ, Буровъ Атанасъ, Георговъ Илия, Господиновъ Асенъ, Господиновъ Христо I, Господиновъ Христо II, Гочевъ Стефанъ, Деликопчевъ Панко, Димитровъ Парашкевъ, Йодовъ Прокопи, Кабарчиевъ Христо, Калчевъ Панайотъ, Тицчевъ, Киселовъ Христо, Кръстевъ Захари, Лъкарски Иванъ, Липчевъ Андрей, Михайловъ Христо, Мишайковъ Димитъръ, Мочуровъ Велико, п. Николовъ Маринъ, Панайотовъ Тодоръ, Парасковъ Василь, Поповъ Проданъ, Разсукановъ Петко, Сребърниковъ Никола, Стойковъ Таско, Такевъ д-ръ Владимиръ, Тасевъ Стефанъ, Теодоровъ Тодоръ, Топаловъ Надълчо, Черневъ Христо, Юртовъ Георги и Яламовъ д-ръ Георги).

Председателстваващъ д-ръ В. Вазовъ: (Звъни) Отсъствуватъ 97 души народни представители. Понеже присъствуватъ нужното число народни представители, отварямъ заседанието.

Председателството е разрешило отпущекъ на следните г. г. народни представители:

- На г. Йосифъ Робевъ — 10 дни
- На г. Йосифъ Марудевъ — 3 дни;
- На г. Никола Алексиевъ — 4 дни;
- На г. Койчо Пестровъ — 8 дни;
- На г. Илия Тодоровъ — 2 дни;
- На г. д-ръ Никола Чирпанлиевъ — 3 дни;
- На г. Илия Георговъ — 3 дни;
- На г. Прокопи Йодовъ — 2 дена;
- На г. Асенъ Господиновъ — 3 дни;
- На г. Никола Сребърниковъ — 3 дни;
- На г. Иванъ Ангеловъ — 5 дни, и
- На г. Стоянъ Ангеловъ — 10 дни.

Съобщавамъ, че отъ Министерството на вътрешните работи и народното здраве е постъпило предложение за приемане на обществена служба въ България чужди подданици.

Отъ същото министерство е постъпилъ законопроектъ за отлагане работитъ за членове на селско-общинските съвети и даване право на общинските призначени комисии — градски и селски — да гласуватъ общинските и училищни бюджети за 1923/1924 финансова година.

Отъ Министерството на финансите е постъпилъ законопроектъ за насичане на 60,000,000 л. раздѣлни алуминиеви монети.

Пристигваме къмъ дневния редъ.

Първата точка отъ дневния редъ е докладъ на прошегарната комисия.

Моля докладчика г. Христо Статевъ да докладва. — Отсъствува. Моля докладчика г. Донсузовъ да докладва. — Отсъствува. Има думата докладчикътъ г. Александъръ Сталийски.

Ще се докладва пореденъ № 45.

Докладчикъ А. Сталийски (д. сг): Жителката отъ с. Голѣмо-Конаре, Пловдивска околия, Стоя Тодорова Иванова, е подала молба до Народното събрание вх. № 811 отъ 1921 г., съ която иска да ѝ се опрости сумата 3,590 л., неправилно получена наследствена инвалидна пенсия, за съпруга ѝ Тодоръ Ивановъ, за който ѝ е било съобщено първоначално, че е билъ убитъ, а впоследствие се завърналъ живъ отъ пленъ. Фактически работата стои така. Още презъ 1916 г.

е било съобщено на Стоя Тодорова Иванова, че съпругътъ ѝ е билъ починалъ. Тя подала заявление до Пловдивския окръженъ съдъ за отпущането ѝ на инвалидна пенсия. Пловдивскиятъ окръженъ съдъ, като се увѣрилъ отъ документитъ, че съпругътъ ѝ Тодоръ Ивановъ, запасенъ войникъ отъ 9 п. полкъ, е билъ убитъ на 18 ноември 1916 г., съ опредѣление № 516 отъ 12 мартъ 1917 г. опредѣлилъ на просителката Стоя Тодорова Иванова наследствена инвалидна пенсия въ размѣръ на 600 л. годишно, пачиная отъ 19 ноември 1916 г. Просителката е получила опредѣлената ѝ инвалидна пенсия за две години. Въ последствие, обаче, съпругътъ ѝ се завръща отъ пленъ. Пловдивскиятъ окръженъ съдъ съ опредѣление № 861 отъ 26 февруарий 1921 г., възъ основа на писмото на Голѣмо-Конарското селско общинско управление подъ № 3021 отъ 28 септември 1920 г., отъ което се вижда, че съпругътъ на просителката, Тодоръ Ивановъ, се завърналъ на 1 септември 1920 г. живъ и здравъ отъ пленничество, опредѣля: отпуснатата неправилно съ опредѣление № 516 наследствена инвалидна пенсия на Стоя Тодорова Иванова да се прекрати. Съ прекратяването подлежи на повръщане неправилно получената сума. Просителката моли, понеже презъ времето, докато мъжътъ ѝ е билъ въ пленъ, не е имала съ какво да издържа семейството си, и понеже денсията се равнява на помощта, която държавата даваще презъ време на войната на бедните войнишки семейства, каквато тя не е получавала, получената отъ нея сума отъ 3,590 л., като пенсия, и изразходвана за прехрана да ѝ бъде опростена.

Комисията намѣри, че молбата на просителката е справедлива и уважителна и ходатайствува предъ Народното събрание да ѝ уважи, като ѝ се опрости сумата 3,590 л., неправилно получена инвалидна пенсия.

Председателстваващъ д-ръ В. Вазовъ: Които отъ г. г. народните представители приематъ предложението на комисията, да се опрости на Стоя Тодорова Иванова отъ с. Голѣмо-Конаре, Пловдивска околия, сумата 3,590 л., неправилно получена наследствена инвалидна пенсия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ще се докладва пореденъ № 47.

Докладчикъ А. Сталийски (д. сг): Молба отъ Мюнеферт, Хасанъ Мехмедова отъ гр. Сливенъ, вх. № 822/1922 г., съ която моли — случаятъ е аналогиченъ съ първия — да ѝ се опрости сумата 2,081 л., неправилно отпуснатата ѝ наследствена инвалидна пенсия за безследно пазосналия ѝ съпругъ. Презъ 1915 г. е било съобщено на просителката, че съпругътъ ѝ е билъ убитъ. Срещу редовни документи, отпусната ѝ е била инвалидна пенсия. Въ последствие съпругътъ ѝ се завръща. Представила е доказателства, че материалното ѝ положение презъ време на войната и сега не е добро.

Комисията намѣри, че молбата ѝ е уважителна и получената отъ нея сума трѣбва да ѝ бъде опростена, защото съ нея е издържала семейството си. Ходатайствувамъ Народното събрание да приеме решението на комисията.

Председателстваващъ д-ръ В. Вазовъ: Които г. г. народни представители приематъ предложението на комисията, да се опрости на Мюнеферт, Хасанъ Мехмедова отъ гр. Сливенъ сумата 2,081 л., неправилно получена наследствена инвалидна пенсия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ще се докладва пореденъ № 208.

Докладчикъ А. Сталийски (д. ст): Варненското гимнастическо дружество „Черноморски юнак“ е подало молба до Народното събрание, със която моли да му бъде опростена сумата 9.166.18 л., дължима на държавата като данък за изтекли години. Въ молбата си то излага, че построило едно здание въ района на гр. Варна, поради което задължило много. Ипотекирало е зданието и не могло да изплаща лихвитъ по ипотека. Предъ видъ на целитъ, които преследва това дружество; предъ видъ доказателствата за дълга към Народната банка за ипотека и поради обстоятелството, че дружеството наистина не е въ състояние да изплати този данък — който и безъ това ще минава само по книгитъ на държавата, а ще бъде несъбираемъ — комисията е на мнение да се опрости сумата 9.166.18 л. на варненското гимнастическо дружество „Черноморски юнак“. То е едно дружество съ известни традиции въ Варна и съ голъми заслуги за физическото възпитание на младежта въ този край.

Комисията ходатайства предъ Народното събрание да му бъде опростена горната сума.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ да се опрости на варненското гимнастическо дружество „Черноморски юнак“ сумата 9.166.18 л., дължима за данъци по известие № 571/III отъ 15 декември 1923 г. на III варненски държавен бирникъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Има думата докладчикътъ г. Никола Сапунджиевъ. — Отежествува.

Има думата докладчикътъ г. Сребрениъ п. Петровъ.
Ще се докладва пореденъ № 81.

Докладчикъ С. п. Петровъ (д. ст): Г. г. народни представители! Училищното настоятелство на с. Батановци, Радомирска околия, е изразходвало 800 хиляди лева за направата на училище. То е използвало за това училище и нѣколко релси отъ бракуванитъ отъ държавнитъ желѣзници. Съ заявлението си то моли стойността на вземениитъ отъ държавата бракувани релси, 19.162 л., да се опрости. Понеже сумитъ, които сж предвидени за постройката на училището, не сж стигнали за направата му, настоятелството е било принудено да потроши много повече, и, ако то би изплатило тази сума, училищното настоятелство би се обременило съ много дългове.

Понеже се касае за строежъ на училище, чрезъ което да се развива образованието и възпитанието на мѣстното население и младежта, комисията намѣри искането за уважително и ходатайствува предъ Народното събрание да бъде опростена тая сума на училищното настоятелство на с. Батановци, Радомирска околия.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Ония отъ васъ, които приематъ предложението на комисията, да се опрости на училищното настоятелство въ с. Батановци, Радомирска околия, сумата 19.162 л., стойността на отпуснатитъ 42 бракувани желѣзни релси за постройка на училище въ сѣщото село, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.
Ще се докладва пореденъ № 88.

Докладчикъ С. п. Петровъ (д. ст): Г. г. народни представители! Общинскиятъ съветъ на с. Търнава, Бѣлослатинска околия, понеже е констатиралъ голѣмитъ мажнотии за населението отъ селата на тази община при пренасянето на земеделскитъ произведения до околнитъ пазари, тъй като не може да се мице лесно р. Скъта, а за постройката на мостъ надъ тая рѣка околнитъ общини, бидейки бедни, не сж могли да отдѣлятъ достатъчно средства, моля Народното събрание да се съгласи да бъдатъ отпуснати безплатно отъ държавнитъ бракувани желѣзни релси за доправянето на започнатия мостъ.

Комисията въ заседанието си отъ 27 декември разгледа молбата и като взе предъ видъ, че тази рѣка въ дѣждовно време е била непроходима и пречи на населението да изнася своитъ храни до околнитъ пазари, и като взе предъ видъ, че околнитъ общини не сж въ състояние да направятъ този мостъ безъ помощъ отъ държавата, намѣри за добре да се отпуснатъ исканитъ бракувани релси на общинското управление на с. Търнава даромъ и ходатайствува предъ Народното събрание да бъде уважена молбата му. Съ това моля се улесни и поминътъ на едно бедно население.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ предложението на комисията да се отпуснатъ даромъ на общинския съветъ на с. Търнава, Бѣлослатинска околия, 60 желѣзни бракувани релси по 11 м. дължина, за направата на мостъ надъ р. Скъта, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Има думата докладчика г. Сава Йордановъ.
Ще се докладва пореденъ № 103.

Докладчикъ С. Йордановъ (д. ст): Иванъ Колевъ Боневъ отъ с. Батошево, Севлиеуска околия, е билъ войникъ. Презъ време на войната пада пленникъ. Командирътъ на полка го представя като убитъ. Вследствие на това на жена му по закония редъ се дава пенсия. Тя получава пенсия 1.821 л. Следъ туй обаче, получава писмо, че съпругътъ ѝ е живъ. Следъ завръщането му Пенсионното отдѣление поискало възвръщане сумата назадъ. Отъ представеното удостоверение отъ общината се вижда, че той е беденъ, има всичко 17 декара земя и здравето му, следъ завръщането, било много разклатено. Комисията, като взе предъ видъ всичко това, на мнение е да се опрости сумата 1.821 л. на просителя и моли Народното събрание да се съгласи съ нейното мнение.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които г. г. народни представители сж съгласни съ мнението на комисията да се опрости на Иванъ Колевъ Боневъ отъ с. Батошево, Севлиеуска околия, неправилно получената отъ жена му Дена Иванъ Колева наследствена инвалидна пенсия въ размѣръ на 1.821 л., моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство Събранието приема.

Ще се докладва пореденъ № 104.

Докладчикъ С. Йордановъ (д. ст): Севастия Хараламбова Петрова отъ гр. Пловдивъ е съпруга на единъ покойникъ-благотетель отъ гр. Пловдивъ, който още приживъ е завещалъ всичкия си имотъ на Пловдивското държавно сиропиталище: една къща за 18.000 л., 40.000 л. пари и всичкия си мобилъ, съ единичното желание жена му, докато е жива, да се издържа отъ наема на тѣзи имоти. Действително тя се е издържала, но въ последствие, поради поскъпването на живота, не може да се издържа, и обръща се съ една молба къмъ Народното събрание да се освободи отъ плащането на данъкъ сгради, за да може да живѣе по-добре.

Комисията, като взе предъ видъ, че този благотетель е извършилъ едно добро дѣло и е твърде много помагалъ на гр. Пловдивъ, на драго сърце прие да се уважи молбата на просителката, да се освободи, докато е жива отъ заплащането данъкъ върху сградитъ за завещаната отъ мъжа ѝ къща на Пловдивското държавно сиропиталище, за да може да преживѣе последнитъ години на живота си по-сносно.

Ходатайствувамъ предъ Народното събрание да усвои мнението на комисията.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ мнението на комисията, да се освободи Севастия Хараламбова Петрова отъ гр. Пловдивъ, докато е жива, отъ заплащане данъкъ върху сгради на завещаната отъ мъжа ѝ къща на Пловдивското държавно сиропиталище, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ще се докладва пореденъ № 108.

Докладчикъ С. Йордановъ (д. ст): Едно интересно заявление отъ общинския съветъ и училищното настоятелство на с. Хисаръ-Кюселеръ, Карловска околия. Въ една частъ отъ мерата на тая община бившитъ 9 и 21 полкове сж направятъ времененъ лагеръ. Използуватъ го до 1898 г. и следъ това, като всѣки времененъ лагеръ, отиватъ си и мѣстото остава на общината. Туй празно мѣсто общинскиятъ съветъ го дава на училищното настоятелство. Последното по силата на закона за използването и разграничението на меритъ отнася въпроса въ разграничителната комисия, която го разглежда и съ протоколъ № 2 дава право на училищното настоятелство да владѣе това мѣсто. Като станало стопанитъ на това мѣсто, училищното настоятелство го използзува редовно — косило е трѣвата, сѣкло е клонитъ на акациитъ, които се намирили тамъ, до 1918 г. При започването на общоевропейската война по реквизиционенъ начинъ II тракийска дивизия построява на сѣщото мѣсто санаториумъ. Училищното настоятелство не е могло да се

противопостави на такова едно благородно дѣло — постройката на санаториумъ. Училищното настоятелство си върши своята работа — коси трѣвата и сѣче клонките до 1921 г. и никой не му е оспорвалъ правото на владение. Въ 1921 г. обаче, II тракийска дивизия, по искането на 2 пехотен полкъ, иска да тури рѣка на мѣстото и забранява на училищното настоятелство да си окосява трѣвата, като казва, че мѣстото е тѣхно. Завежда се дѣло. Мировото съдилище осъжда училищното настоятелство мимо това, че то има разграничителен протоколъ, мимо че законният владѣлчески права сѫ негови, да плати разноси 21.000 л. Следъ туй училищното настоятелство и общинският съветъ сѫ искали да подадатъ въззивна жалба, но дѣлото е заведено за такава голѣма сума, че трѣбва да платятъ 25 хиляди лева берни. Тѣ не сѫ могли да внесатъ въ законния срокъ тази сума и въззивната имъ жалба пропадна, оставатъ осъдени за 21.000 л. разноси и изгубватъ правото на владѣние. Че това е така се вижда отъ известното под № 581 на държавния бирникъ, споредъ което разноситѣ сѫ всичко 21.484.90 л. Това се вижда и отъ едно обявление, съ което сѫ поканени да внесатъ сумата 25.012 л. за мита и други разноси. Има протоколъ отъ общинския съветъ за отчуждаване на мѣстото имъ, има и протоколъ на разграничителната комисия.

Комисията, като взема предъ видъ всичко това, намѣри, че тѣхната молба е законна и че трѣбва да се удовлетвори; и то да се удовлетвори въ исканитѣ отъ тѣхъ две точки: първо, да имъ се опростятъ разноситѣ 21.484.90 л. и да имъ се възвърне правото на владение.

Обявдатъ се: А-а-а!

М. Маджаровъ (д. сг): Какво ще каже г. министърътъ на финанситѣ?

Докладчикъ С. Йордановъ (д. сг): Тѣ предявяватъ искане да имъ се възвърне и правото за владение на имота, обаче комисията по този въпросъ не взе решение и намѣри, че тѣ трѣбва да постѣпятъ по надлежния редъ. Относно разноситѣ 21.484.90 л. тя е на мнение тази сума да се опрости на общината, защото тя е бедна и нѣма откъде да ги вземе и повърне на държавата.

Министъръ П. Тодоровъ: Понеже съдътъ се е произнесълъ вече, азъ мисля, че не може да се опростятъ.

Докладчикъ С. Йордановъ (д. сг): Това е мнението на комисията и тя моли Народното събрание да възприеме това нейно мнение да се опростятъ на училищното настоятелство разноситѣ 21.484.90 л.

К. Кънчевъ (д. сг): Не се разбира добре отъ доклада, дали комисията е на мнение да се опростятъ само разноситѣ, тѣй като въпросътъ за правото на владение не може да се третира тукъ.

Докладчикъ С. Йордановъ (д. сг): Комисията е на мнение да се опростятъ само разноситѣ, а по въпроса за правото на владение да се отнесатъ до съда.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Чернооковъ.

Г. Чернооковъ (с. д): Искамъ да направя допълнително едно малко обяснение. Вие сте решили тѣ да си търсятъ правото на владение по надлежния съдебенъ редъ. Разноситѣ ние можемъ да ги простимъ, ако имаме влѣзла въ законна сила присѣда. Тѣ биха могли да искатъ отъ Народното събрание да имъ се възстанови срокътъ, ако вследствие парични затруднения не сѫ могли да обжалватъ навреме. Това е най-много, което могатъ да искатъ, но тѣ не искатъ подобно нѣщо. Ако вие сте решили по надлежния съдебенъ редъ тѣ да си търсятъ правото на владение, вие считате, че спорътъ не е ликвидиранъ съдебно и, следователно ние, като законодателно тѣло, не можемъ да пропедираме по това. Ако има влѣзло въ законна сила решение, ако вече има опитъ да се искатъ тѣзи суми отъ училищното настоятелство, тогава ние можемъ да жертвуваме интереситѣ на физика и да опростимъ тази сума.

Докладчикъ С. Йордановъ (д. сг): Съ известие № 571 отъ държавния бирникъ имъ се иска сумата 21.484.90 л.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже никой не иска думата, ще гласуваме. Който отъ васъ сѫ съгласни съ предложението на комисията да се опростятъ на общинския съветъ и училищното настоятелство на с. Хисаръ-Кюселеръ, Карловска околия, сумата 21.484.90 л. съдебни разноси по изпълнителенъ листъ № 1666 отъ 1922 г. на Староповоселския мирови съдия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Ще се докладва пореденъ № 111.

Докладчикъ С. Йордановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Ще ви докладвамъ молбата на Никола Христовъ Желѣзаря отъ гр. Бѣлоградчикъ, живущъ въ с. Боровица, Бѣлоградчишка околия. Този човѣкъ, 70-годишенъ, ималъ две прасета и следъ уговяването имъ искалъ да ги продаде, по като старъ не е могълъ да отиде да търси купувачи, а написалъ две обявления, залепилъ имъ марки и ги изпратилъ въ две села. Дохожда купувачъ и той му продава прасетата. Обаче той трѣбвало да плати нѣкакви държавни такси отъ 40—50 ст., което не сторилъ отъ незнание. Съ това нарушилъ закона за рекламата и вследствие на туй му турили 1.000 л. глоба. Отъ представеното общинско удостоверение се вижда, че той е крайно беденъ и не притежава никакви движими и недвижими имоти.

Комисията е на мнение да му се опрости глобата отъ 1.000 л., защото е сторилъ това отъ незнание, беденъ е и нѣма съ какво да я плати. Моля Народното събрание да възприеме мнението на комисията.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже никой не иска думата, ще гласуваме. Който отъ васъ сѫ съгласни да се опрости на Никола Христовъ Желѣзаря отъ гр. Бѣлоградчикъ, живущъ въ с. Боровица, Бѣлоградчишка околия, сумата 1.000.50 л. глоба и други, по нарушение закона за рекламата, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Има думата докладчикътъ г. Христо Мирски.
Ще се докладва пореденъ № 209.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Г. г. народни представители! Училищното настоятелство на с. Добри-долъ, Варненска околия, е подало молба до Народното събрание, да му се отстъпи джамията, която е държавенъ имотъ, за училище, тѣй като въ това село нѣмало построено друго здание, подходящо за тази целъ. Пратено настоящето заявление до надлежния министъръ, последниятъ дава мнение, че може да се отпусне срещу срочно изплащане по цена, опрѣделена отъ почитаемото Народно събрание. Но тѣй като въ отговора се даватъ данни, които даватъ основание на Народното събрание да отпусне този имотъ безплатно, комисията единодушно реши да се отпусне тази джамия на училищното настоятелство въ с. Добри-долъ безплатно. Въпросната сграда е служила за джамия на населението се турско население, има 40 кв. м. постройка и 450 кв. м. дворъ. Сградата може да се използва само за обществени нужди — за черква, училище и пр. Насроченитѣ досега търгове за отдаването ѝ подъ наемъ или за продажба не сѫ се състоявали поради неявяване на конкуренти. Последното съображение е най-главното, което даде основание на прешетарната комисия да бѣде единодушна и да приеме да се отстъпи въпросниятъ имотъ безплатно на училищното настоятелство въ с. Добри-долъ за училище.

Министъръ П. Тодоровъ: Не могатъ ли да платятъ нѣщо?

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Населението е много бедно.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже никой не иска думата, ще гласуваме. Който отъ васъ сѫ съгласни съ мнението на комисията да се отстъпи безплатно на училищното настоятелство въ с. Добри-долъ, Варненска околия, джамията съ дворното ѝ мѣсто въ сѣщото село, която да служи за училище, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Ще се докладва пореденъ № 210.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Г. С. Хлѣбаровъ, настояникъ на малолѣтната Надежда П. Данчева, наследница на починалия презъ войната поручикъ Петъръ Данчевъ, е подалъ молба до Народното събрание, съ която моли да се опрости сумата 2.178 л., за която покойниятъ Петъръ Данчевъ останалъ неотчетенъ като командиръ на 64. пехотенъ полкъ.

Комисията, като взе пред вид представеното свидетелство за материалното и имотното състояние на наследниците, от което се вижда, че убитият Петър Данчев има едно дете кръгло сираче 13-годишно, че не е оставил във наследство никакви имоти и никакви доходи, единодушно реши да се опрости сумата 2.178 л. на наследниците на убития Петър Данчев.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже никой не иска думата, ще гласуваме. Които от васъ съгласни съ мнението на комисията, да се опрости на наследниците на покойния поручикъ Петър П. Данчевъ, убитъ на 14 юлий 1913 год., сумата 2.178 л., за която същиятъ е останал неотчетенъ като командиръ на 64. пехотенъ полкъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. Ще се докладва пореденъ № 211.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): На Моминоклисурската община, Татарпазарджикска околия, презъ 1921 г. сж отпуснати отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата стари релси, накладки и бурми на обща сума 15.447'36 л., съ които релси, накладки и бурми тя е направила общински мостъ надъ р. Марица. Понеже на времето общината е нѣмала предвидени въ бюджета суми, тѣзи релси сж и били отпуснати на кредитъ. Подадена е молба отъ Моминоклисурската община, съ която се иска тази сума да бѣде опростена.

Комисията, като взе предъ видъ мотивитѣ, изложени въ постановлението на Моминоклисурския общински съветъ, че общината е бедна и че тѣзи релси сж били използвани за крайно необходима нужда — рѣката е била непроходима безъ този мостъ — единодушно реши тази сума да бѣде опростена.

Министъръ П. Тодоровъ: Толкова ли нѣма пари да плати тѣзи релси?

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): По събранитѣ сведения нѣматъ пари.

П. Великовъ (с. д): Много е бедна тази община, намира се въ Балканско мѣсто.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Събрали сме сведения отъ народнитѣ представители, които сж отъ тази околия. Не може да плати.

С. Костурновъ (д. сг): Тя е една отъ най-беднитѣ общини въ България.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже никой не иска думата, ще гласуваме. Които от васъ сж съгласни да се опрости на Моминоклисурската община, Татарпазарджикска околия, сумата 15.447'36 л., стойността на отпуснатитѣ и презъ 1921 г. отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата стари релси, накладки и бурми за направа общински мостъ надъ р. Марица, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ще се докладва пореденъ № 212.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Балановското селско-общинско управление, Дупнишка околия, подава молба до Народното събрание и иска да му се отпуснатъ безплатно 30 желѣзни релси отъ бракуванитѣ такива отъ българскитѣ държавни желѣзници, за да може да си построи единъ мостъ надъ р. Размѣтаница, коритото на която е широко около 30 м. Рѣката, както излагатъ въ своето писмо, правѣла голѣми пакости и била непроходима. Селото, както се излага въ същото писмо, е твърде бедно. Отъ събранитѣ сведения отъ народни представители се оказва, че това село наистина заслужава да му се даде тази помощ, още повече и затова, че тя е твърде малка.

Министъръ П. Тодоровъ: Тѣзи сведения сж, разбира се, отъ народни представители изъ оня край, нали?

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Да. — Има едно удостоверение, отъ което се вижда, че с. Баланово е раздѣлено отъ коритото на р. Размѣтаница на две части. При проливни дъждове рѣката прихода и не може да се мине пеша отъ едната страна на селото на другата.

Предъ видъ на туй, че нуждата е най-голяма, комисията прие да се отпуснатъ тѣзи релси и ходатайствува за това предъ Народното събрание.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата, затова ще гласуваме. Които от васъ, г. г. народни представители, . . .

Д-ръ Н. Колушевъ (д. сг): Безплатно ли?

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Да. . . . приематъ да се отпуснатъ на Балановското селско-общинско управление, Дупнишка околия, безплатно 30 бракувани желѣзни релси за постройка на мостъ надъ р. Размѣтаница, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ще се докладва пореденъ № 213.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Общинското управление на с. Черновръхъ, Дрѣновска околия, подава молба, съ която иска да му се отпуснатъ безплатно 40 желѣзни релси отъ бракуванитѣ отъ българскитѣ държавни желѣзници за постройка на мостове, които трѣбва да се направятъ на всѣка цена още тази година. Мостоветѣ ще се построятъ, първо, презъ трѣвненската рѣка, по трудовъ начинъ, на шосето Трѣвна—Поповци—Къраджовци—Войнежа—Търново и Трѣвна—Бѣлчевъ-ханъ—Руна—Търново. Мостътъ ще послужи и за двѣтѣ шосета като входъ за гарата на Трѣвна. И, второ, на същата рѣка срещу селото Добревци, който мостъ тамъ е направенъ, по е разнебитенъ съвсемъ.

Тая прениска е пращана въ дирекцията. Последната съобщава, че съ такива 12-метрови релси, каквито се искатъ, не разполага, а разполага съ 6½-метрови. Затова комисията реши да се отпуснатъ 6½-метрови релси, само че въ двоенъ размѣръ, така че, вмѣсто 40, да имъ се отпуснатъ 80, за да могатъ да се удовлетворятъ тѣзи нужди. Това е единодушното мнение на комисията.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ П. Тодоровъ: Г. г. народни представители! Това е първото заседание въ тая сесия на това Народно събрание, презъ което се разглеждатъ прошения за опрощаване на данѣци, на глоби и за подаряване на държавни материали. Азъ искахъ да мина така, безъ да вземамъ думата, по редица съображения, но изглежда, че има депозирани много заявления отъ подобенъ характеръ въ прошетарната комисия, които твърва сигурно ще ни бждатъ положени тукъ на разискване. Нека минатъ — най-сетне, както казахъ, днесъ е първиятъ денъ, въ който се разглеждатъ прошения, и, както каза г. докладчикътъ, само това заявление е отъ таквъ характеръ — обаче азъ бихъ желалъ въ бждаще всички заявления отъ подобенъ характеръ да се пращатъ предварително въ Финансовото министерство — азъ нѣма да ги бая тамъ никакъ — за да даде то своето мнение. Това е необходимо да се прави, защото въ разстояние само на 5—10 минути, право или криво, въ повечето случаи основателно, ние опростихме десѣтки хиляди лева, а ако започнемъ да правимъ и подарѣци на разни общини, материалното положение на които се констатира само отъ народнитѣ представители отъ той край, които, както е известно отъ старо време, сж доста галантни, . . .

Г. Чернооковъ (с. д): Отъ джоба имъ нѣма да излѣзе я!

Министъръ П. Тодоровъ: . . . когато ще трѣбва да се услужи на която и да е община, мисля че, ако усвоимъ този прецедентъ и тая практика, ще отидемъ много надалече. Държавниятъ имотъ си остава държавенъ. Ние трѣбва първоначално по официаленъ начинъ да съберемъ сведения за фактическото положение на една община отъ финансово гледище — каквъ е нейниятъ бюджетъ, какви сж сж нейнитѣ задължения — и тогава да кажемъ е ли тая община толкова бедна, за да заслужава да ѝ се отпуснатъ 80 нарчета релси, които, макаръ и стари и бракувани, все сж цененъ материалъ и може да послужатъ за по-други цели, или трѣбва да се довъряваме на случайни и по довърне събрани сведения за материалното положение на една община.

Та азъ моля г. председателя на прошетарната комисия запазватъ всички заявления отъ подобенъ характеръ да се изпращатъ най-напредъ въ Финансовото министерство, за да се чуе неговото мнение. Защото, ще забележите, въ държавния бюджетъ е предвидена една доста голѣма сума за доходи отъ продажба на държавни имоти. Въ тѣзи държавни имоти влизатъ и бракуванитѣ релси, и бракува-

нитѣ траверси, и други подобни. Утре туй перо нѣма да се реализира и отъ него нѣма да се получатъ очакванитѣ достъпности, които би трѣбвало да постъпятъ.

Моля, следователно, въ бъдеще въ прошектарната комисија да се не разрешаватъ въпроси отъ материаленъ характеръ дотогава, докато не се вземе мнението на Финансовото министерство. Така е затъ и по закона.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Понеже председателятъ на прошектарната комисија отъстъпува, азъ моля г. Мирски да има предъ видъ изявлението на г. министра на финанситѣ.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Г. министре! Прошектарната комисија е разгледала досега всички подадени заявления на брой около 2500; отъ такова естество доколкото си спомнямъ, нѣма повече отъ 10—15.

Министъръ П. Тодоровъ: Азъ ще Ви отговоря. Въпрѣки това, че Народното събрание досега изобщо бѣше достатъчно разположено да разрешава въ положителна смисълъ подобни претенции, що ви кажа, че въ миналото тукъ ние бѣхме изобщо доста скъперници. Поне въ последнитѣ Народни събрания, както се процедираше, бѣше така и затуй много отъ общинитѣ, които биха желали да разполагатъ съ подобни държавни имоти, не сж се адресирали до Народното събрание. Но щомъ стане общезвестно, че сж разрешени такива претенции въ положителна смисълъ, ние ще видите колко много искания ще наводнятъ тукъ и ние ще се намѣримъ едва ли не въ едно безизходно положение.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Петровъ.

И. Петровъ (д. сг): Г-да! Като членъ на прошектарната комисија ще кажа следното. По всички въпроси, въ които е засегнатъ фискалътъ, било да се иска опрощаване на данъци, глоби и пр., било да се иска нѣщо друго отъ Министерството на финанситѣ, ние сме искали винаги мнението, съгласието на министра на финанситѣ. Ще ви кажа и нѣщо друго. Отъ бившето управление, отъ бившето министерство ние намѣрихме удовлетворени известни претенции, които по нашитѣ разбирания не би трѣбвало да бъдатъ удовлетворени. Затуй сме постановили да се препратятъ на нова смѣтка въ Министерството на финанситѣ тѣзи молби и да се иска паново мнението на финансовия министъръ. Така сме постъпвали и съ ония молби, които сж отъ ресора на друго министерство. Така че, въ това отношение комисията е била достатъчно внимателна.

Г. Мирски ви заяви, че намѣрихме множество заявления — около 3.000 — още отъ 1920 г., отъ най-разнообразно естество: за мери, за блати, за ниви, за ливади, за гори — бихъ казалъ, отъ всичко, което може да бжде предметъ на пѣвакво искане. Всичко това сме го оставили безъ последствие, съобразили сме се съ правилника и ви увѣрявамъ, че сме били доста скъперници, когато се е касало за разхищение на материалъ, или за правене на подарѣци на държавни средства. Отъ списѣка, представенъ тукъ, що видете колко таква молби сж уважени. И ако сме уважили пѣколко молби отъ този родъ, то считали сме, че въ такъвъ случай не сме могли да имъ откажемъ. Касае се напр. за мостъ. Тамъ, където е трасиранъ вече междуселски пътъ, нанесенъ на картата, и когато селото не може да построи този мостъ, то се отнася къмъ Министерството на благоустройството, което въ повечето случаи дава държавна помощъ за постройка на такъвъ мостъ. Е добре, когато мѣстното население съ собствени средства е изграждало моста и се касае само за таква бракувани релси, които сж необходими за тоя мостъ, считаме, че въ такъвъ случай мѣстното население е направило достатъчно отъ своя страна, за да има право да иска и държавна помощъ. Този е начинътъ, по който сме процедирали досега въ прошектарната комисија.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Пристъпваме къмъ гласуване. Които отъ васъ, г. г. народни представители, сж съгласни съ мнението на комисията да се отпуснатъ безплатно на Черновръшката селска община, Дръновска околия, необходимитѣ ѝ 80 стари бракувани желѣзни релси по 6½ м. дължина за направата на мостъ, моля, да вдигнатъ рѣка, Болшинство, Събранieto приема.

Ще се докладва пореденъ № 214.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Една молба пакъ отъ сѣщия характеръ. Жителитѣ отъ с. Враня-стена, Радомирска околия, искатъ да имъ се отпуснатъ безплатно 15 бракувани желѣзни релси, за да си построятъ единъ мостъ на р. Косовска, притока на р. Струма, която дѣли селото и мотитѣ на две.

Пратена тази молба въ Дирекцията на желѣзницитѣ, последната отговаря съ едно писмо, което ми прави впечатление, че е коригирано. Дирекцията пише: (Чете) „Тукъ приложено, като се поврѣща заявлението на жителитѣ на с. Враня-стена, Радомирска околия, честь имамъ да ви уведомя г. председателю, че не могатъ да се отпуснатъ исканитѣ релси, понеже желѣзницитѣ и сами се нуждаятъ отъ таква, като отъ строителенъ материалъ“. Тукъ думата „не“ е зачеркната съ сѣщото мастило, но предъ видъ на това, че се отпуска на другитѣ села, макаръ и да е така двусмислено, . . .

П. Деневъ (д. сг): Това зачеркване е по стария законъ!

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): . . . комисията, понеже искатъ 15 релси, единодушно реши да имъ се отпуснатъ, за да могатъ да си направятъ моста.

Министъръ П. Тодоровъ: (Казва нѣщо)

Докладчикъ Х. Мирски: Не знамъ, г. министре, дали Ви е известна аферата по изнасянето на бракувани материали отъ Варна, за да ги продаватъ на търгъ.

Министъръ Г. Тодоровъ: По тая работа се води следствие и то ще си каже думата.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Въ всѣки случай трѣбваше да бждатъ изнесени досега резултатитѣ отъ следствието.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Недѣлко Колушевъ.

Д-ръ Н. Колушевъ (д. сг): Г-да! Въ миналото иммахме тоже единъ такъвъ прецедентъ, когато едно официално писмо на министра на финанситѣ бѣше видоизмѣнено въ положителна смисълъ. Министерътъ на финанситѣ тукъ опроверга докладчика. Нашитѣ другари сега би трѣбвало да взематъ поводъ отъ това и да попитатъ министерството какъ о било писано туй писмо — съ „да“ или съ „не“. Като се направи това — тогава ще решимъ дали да се отпуснатъ тия релси. Компетентнитѣ власти казватъ, че не разполагатъ съ таква. Ще трѣбва ли тогава държавата да купува тия релси отъ странство и да ги даде? Зашто, г-да, вметътъ на селото ще се яви съ едно решение на Народното събрание и, по силата на това решение, държавата ще трѣбва да му отпусне тѣзи релси, на макаръ и да не разполага съ таква. Следствие на това азъ мисля, че разглеждането на туй прошение трѣбва да се остави за едно друго заседание, за да се види дали това „не“ действително е заличено отъ самата дирекция, та следователно да се разбира, че дирекцията разполага съ тѣзи релси и ние можемъ да ги дадемъ; не разполага ли съ тѣхъ, ние не можемъ да решаваме да дадемъ едно нѣщо, което нашата държавна нѣма. Това е моето мнение и азъ настоявамъ докладчикътъ да се съгласи съ туй, да се докладва това заявление въ друго заседание.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Х. Мирски (д. сг): Тоя въпросъ, който се зачаква преди малко, бѣ повдигнатъ и сложенъ на разглеждане и въ прошектарната комисија, но прошектарната комисија, като имаме предъ видъ, че въ сѣщото време въ други писма пакъ отъ сѣщата дирекция се съобщава, че разполага съ таква бракувани релси, не 12-метрови, а 6½-метрови, т. е. не сж такива, каквито се искатъ, и предъ видъ на това — ние заставахме на това гледище — че не се искатъ нови релси, съ които държавата не разполага и би трѣбвало да ги купи и даде, а се искатъ бракувани релси, смѣтаме, че ще е добре да се отпуснатъ, ако ги има.

Д-ръ Н. Колушевъ (д. сг): Тогава условно ще решимъ въпроса — да се отпуснатъ, ако ги има.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Костурковъ.

С. Костурковъ (р): Г. г. народни представители! Азъ не знамъ, защо се правятъ тѣза възражения на докладчика, значи и на комисията — не мога да разбера просто! Ние разрешахме вече няколко такива искания и ги удовлетворихме. Тогава не праказвахме, ще има ли държавата на разположение релси, които ще дава, и ако нѣма, ще ги купи ли, та да ги даде на общинитѣ, на които разрешаваме да се дадатъ релси. А сега повдигаме въпросъ за нѣкакви си 15 бракувани релси, които ще се дадатъ на нѣкакво село неизвестно мейъ. Азъ не разбирамъ това.

Д-ръ Н. Колушевъ (д. ст): Въ писмото се казва, че не могатъ да се отпуснатъ.

С. Костурковъ (р): Що се отнася до отрицателната частца „не“, която била зачертана въ писмото, азъ бихъ могълъ да успокоя ония г. г. народни представители, които не сж участвували въ миналото Народно събрание презъ дружбашкия режимъ, съ следующето обяснение. Нѣщо обикновено бѣше да се пише „не“ и следъ туй да се зачеркне въ писмото отъ надлежното министерство, или пъкъ да не се пише „не“ и следъ туй да се тури едно „не“. Тукъ тия работи бѣха установени; едва ли не това бѣше установена процедура въ миналото. Та на тая страна на въпроса да не се обръща внимание. Касае се за 15 релси! Та ние ги изядохме тукъ въ 5-тъ минути, които изгубихме за да разискваме тукъ. Тѣ толкова чинатъ. Дето държавата ще ги дава, на търгъ, да ги крадатъ хората и да се плаща на комисии, които правятъ шмекерии, по които днесъ се водятъ вече втора и трета година следствени дѣла, и съдебни следователи обикалятъ по гаритѣ на държавнитѣ желѣзници да разпитватъ три пѣти или тридесетъ и три пѣти вече чиновницитѣ, за да освободятъ този или оня отъ отговорностъ — дето ще става това, казвамъ, по-добре е да дадемъ тия релси на хората да си направятъ моста. Това сж граждани на България — тѣ ще се ползватъ отъ тия релси. Нѣма защо държавата да плати 15 релси. България нѣма да пропадне, ако се дадатъ тѣзи 15 релси.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Другъ не иска думата. Ще гласуваме. Които отъ васъ, г. г. народни представители, е съгласенъ да се отпусне на жителитѣ отъ с. Враня-стена, Радомирска околия, безплатно 15 бракувани желѣзни релси за постройка на мостъ надъ р. Косовска, моля, да вдигне рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ще пристъпимъ къмъ № 225.

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): Г. г. народни представители! Известно ви е, че въ гр. Казанлъкъ съществува така наречената ученолюбива дружина „Искра“, която е основана още въ 1873 г. Тая ученолюбива дружина „Искра“ днесъ-заднесъ разполага съ читалня, библиотека, музей за старини и театъръ. Споредъ отчетъ, който е даденъ въ самото заявление, се вижда, че днесъ — заднесъ библиотеката разполага съ повече отъ 7 хиляди съчинения.

А. К. Минковъ (д. ст): Коя библиотека?

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): Библиотеката на ученолюбивата дружина „Искра“ въ Казанлъкъ. — Числото на старинитѣ въ музея е 11 хиляди. Като излагатъ въ своето заявление, че тази ученолюбива дружина се издържа отъ малкитѣ членски вноски, отъ наема, който добиватъ отъ салона, отъ приходитѣ, които добиватъ отъ театъра и отъ волни пожертвувания, молятъ, когато се гласува бюджетътъ, да се предвиди една по-голяма сума като помощъ.

Прошетарната комисия като има предъ видъ каква роля е играла тая ученолюбива дружина отъ 1873 г. досега и като има предъ видъ оскъднитѣ средства, съ които разполага тая ученолюбива дружина, реши да ѝ се отпусне една помощъ отъ 20 хиляди лева.

Министъръ П. Тодоровъ: Отъ кой бюджетъ.

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): Отъ бюджета за 1923 г. — текущия.

Министъръ П. Тодоровъ: Ако министърътъ на просвѣтата има пари, той ще даде. Какво ще решава Народното събрание за това? То е отъ компетенцията на Министерството на просвѣтата: то има свой бюджетъ, има

своитѣ кредити. Молбата ще отиде тамъ, за да бѣде удовлетворена.

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): Г. министре! Молбата е била въ Министерството на просвѣтата.

Министъръ П. Тодоровъ: Добре! Но това е абсолютно невъзможно. Народното събрание гласува бюджета, гласува кредити, Упражнението на тоя бюджетъ и разпределението на тия кредити става отъ респективнитѣ министри. Народното събрание не може съ едно специално решение да каже на респективния министъръ, по единъ бюджетъ, който е въ негово разпореджане, да отпусне 15—20 хиляди лева на това или на онова дружество. Народното събрание нѣма какво да се занимава съ този въпросъ. Пратете молбата на министра на просвѣтата. Безспорно, комисията може да си каже своето мнение, че ако той, министърътъ, намира за възможно и умѣстно, да направи нужното отъ своя страна. Но вне да вземате специално решение, да се даде помощъ на това или на онова дружество, това не го разбирамъ. Азъ самъ зная какво значи ученолюбивото дружество „Искра“ въ Казанлъкъ, уважавамъ инициативата на тия хора, смѣтамъ, че трѣбва да имъ се помогне, но по съвсемъ другъ начинъ: да изпатите това заявление въ Финансовото министерство съ мнение да се предвиди, ако е възможно, въ бъдещия бюджетъ една специална помощъ за това ученолюбиво дружество. Обаче тукъ да се взима решение и да искате да се приведе въ изпълнение отъ единъ бюджетъ, който министърътъ на финанситѣ реализира съ вотъ отъ Камарата, това разбира се, не може да стане.

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): Тая молба е пратена едновременно и до Министерството на народното просвѣщение.

Министъръ П. Тодоровъ: Добре.

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): То я изпраша при надписъ № 13,335 до председателя на Народното събрание.

Министъръ П. Тодоровъ: Това е една грѣшка.

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): Това е изпълнено. Министерството на просвѣтата предоставя въпроса да бѣде решенъ отъ Народното събрание.

Министъръ П. Тодоровъ: Това не може. Най-много това заявление може да се изпрати въ Финансовото министерство, за да се има предъ видъ, когато се предвиждатъ подобни кредити, да бѣде малко по-подробно, и ако е възможно, между другото — ако е толкова необходимо и паложително — да се предвиди една специална статия за ученолюбивото дружество „Искра“.

А. К. Минковъ (д. ст): Не можемъ да поставимъ задължително постановление.

Министъръ П. Тодоровъ: Парламентътъ — не. Казвамъ, комисията да го прати, а сега заявлението да се оттегли.

Председателстващъ Б. Вазовъ: Г. Петко Стайновъ има думата. — Отказвате ли се?

П. Стайновъ (д. ст): Отказвамъ се.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Константинъ Бозвелиевъ.

К. Бозвелиевъ (с. д): Възраженията на г. министра на финанситѣ сж отъ формаленъ характеръ. Обаче, по съществото на работата азъ смѣтамъ, че ще бѣде едно добро дѣло на Народното събрание, ако се удовлетвори искането на ученолюбивото дружество „Искра“. Нѣма нужда да ви казвамъ, какво е значението на това дружество. Неговото минало е обрисувано доста ясно въ изданята, които се публикуваха по случай 50-годишния му юбилей въ Казанлъкъ. То е едно огнище на просвѣта, огнище на театралното изкуство, единъ институтъ, който е далъ възможностъ на казанлъкитѣ граждани да могатъ да разширятъ своето самообразование — съ една речъ то играе тамъ ролята на единъ просвѣтителенъ институтъ. И азъ даже бихъ предложилъ сумата 20,000 л.

да бъде увеличена. Сега г. министърът на финансите прави възражения от формален характер. Но туй, което той предлага да стане, ми се вижда, че е изпълнено от настоятелството на дружеството съ това, че то се е отнесло до Министерството на просвѣтата. Обаче г. министърът на просвѣтата е препратил преписката въ Народното събрание, за да реши то въпроса. Вижда се, че самото министерство не е имало възможност да удовлетвори неговото искане. И ако е така работата, струва ми се, че ще бъде безполезно разтакане на преписката, ако се праща наново въ Министерството на народното просвѣщение. Въ всеки случай, понеже сумата ще излѣзе от държавния бюджетъ — било по бюджета, било по решение на Народното събрание — азъ смѣтамъ, че като имаме предъ видъ същността на работата, ще трѣбва да удовлетворимъ искането на дружеството. Моето мнение обаче е, че тая сума е свършено малка, че би трѣбвало да бъдатъ отпуснати поне 50 хиляди лева на това ученолюбиво дружество „Искра“.

Касае се, г-да, да се донѣми и поднови библиотеката съ нови издания, съ нови съчинения, които излизатъ, за да може да се изпълни мисията, която има всяка библиотека. Дружеството се намира въ крайно стѣснено финансово положение, понеже театърътъ не може да даде почти никакъвъ приходъ. Единственъ приходъ му дава кинематографътъ, но той е толкова малък, че едва могатъ да се покриятъ заплатитъ на служителитъ при библиотеката и музея. Общината отъ своя страна също така отпусна една помощ. Но всичко това събрано, не може да попълни разходитъ на дружеството. Ито защо, азъ мисля че Народното събрание ще изпълни единъ свой дългъ, ако удовлетвори искането на ученолюбивата дружина „Искра“ и отпусне една помощъ въ единъ по-голямъ размѣръ.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Костурковъ.

С. Костурковъ (д. ст): Азъ мисля, г. г. народни представители, че ще бъде най-добре Народното събрание да изкаже желание да се препрати, чрезъ бюрото на Народното събрание, искането на ученолюбивото дружество „Искра“ въ Казанлъкъ до Министерството на просвѣщението съ ходатайство да бъде удовлетворена молбата му. Новъ бюджетъ ще имаме отъ 1 априлъ; тогава да се има предъ видъ тая молба, ако сега нѣма кредитъ.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Моля г. докладчика да оттегли това прошение.

И. Петровъ (д. ст): Да се гласува предложението на комисията.

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): По съображенията, които изложи г. министърътъ, азъ съмъ съгласенъ тази молба да отиде въ Министерството на народното просвѣщение, съ ходатайство да се удовлетвори молбата.

А. Сталийски (д. ст): Г. председателю! Докладчикътъ не може да оттегля тази молба. Цѣлата комисия е вземала решение да се удовлетвори молбата.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Молбата не се оттегля, а ще отиде въ комисията и тя ще се произнесе, като има предъ видъ това, което г. министра на финансите каза. Касае се за единъ принципаленъ въпросъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Михаилъ Малжаровъ

М. Маджаровъ (д. ст): Азъ мисля, че г. докладчикътъ нѣма право да оттегли едно решение на комисията. Тукъ се прави предложение да се изпроводи това заявление до Министерството на народното просвѣщение съ препорѣка — не ходатайство, защото е малко недостойно Народното събрание да прави ходатайство — да се удовлетвори молбата отъ бюджета на това министерство. Това сме го правили много пѣти и азъ мисля, че и сега можемъ да го направимъ. То е и правилното.

И. Петровъ (д. ст): Докладчикътъ не може да оттегля предложението на комисията.

Докладчикъ Х. Мирски (д. ст): Не съмъ съгласенъ да оттегля предложението, но да се отложи, за да реши ко-

мисията наново, като вземе предъ видъ това, което препорѣка г. министърътъ на финансите.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Той не го оттегля, а ще отиде отново въ комисията. Само комисията може да моли — не и Народното събрание. Значи, въпросътъ е свършенъ.

Има думата докладчикътъ г. Димитъръ Мангърровъ.

Обяждатъ се: Отсъствува.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата докладчикътъ г. Иванъ Горбановъ.

Обяждатъ се: Отсъствува!

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата докладчикътъ г. Христо Манафовъ. Ще докладва прошение № 269 отъ списъка.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Димитъръ Ячевъ отъ с. Новачене, Никополска околия, е подалъ заявление до Народното събрание, съ което моли да бъде опростена неправилно получената отъ жена му наследствено-инвалидна пенсия. Той е билъ счетенъ за безследно изчезналъ, и поради това е била отпусната пенсия на жена му и на наследниците.

Комисията като взе предъ видъ, че така отпуснатата и получена отъ съпругата на Димитъръ Ячевъ пенсия е била изразходвана презъ време на войната, когато той е билъ пленникъ въ Франция, за прехрана на неговото семейство, счете че това искане, да бъде опростена тая сума, която се търси отъ държавата, трѣбва да бъде уважено, още повече че отъ представеното удостоверение отъ общината се вижда, че това семейство е много бедно.

Комисията реши да бъде опростена тази сума, която възлиза на около 3.000 л.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Ще се гласува.

Който отъ васъ, г. г. народни представители, сѣ съгласни да се опрости на Димитъръ Ячевъ отъ с. Новачене, Никополска околия, получената отъ жена му и наследниците му наследствено-инвалидна пенсия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

П. Величковъ (с. д): Какъвъ е точно размѣрътъ на тая сума?

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Около 2.800 л. Отъ 18 ноемврий 1916 г. до 20 януарий 1920 г. жена му е получавала инвалидна пенсия, и може да се изчисли какъвъ е точниятъ размѣръ.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Ще се докладва прошение № 270 отъ списъка.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Председателътъ на училищното настоятелство въ с. Петре, Варненска околия, е подалъ заявление до Народното събрание, съ което моли да се отпусне на училищното настоятелство въ същото село една помощъ, за да довърши захваната постройка за училище въ същото село.

Министъръ П. Тодоровъ: Каква сума?

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Той моли за една помощъ отъ около 20 хиляди лева. Комисията реши да се отпусне помощъ отъ 10 хиляди лева, и то по следнитъ съображения. Това село е било населено изключително съ турско население. Следъ балканската война бѣжанци отъ Тракия се заселватъ въ това село и, нѣмайки свое собствено училище, предприематъ да си построятъ такова. И действително, съ една подиска тѣ събиратъ помежду си около 10 хиляди лева. Общината съ временната трудова повинностъ сполучва да събере материали и да ги превози — въ размѣръ на надници — на една сума отъ около 12 хиляди лева. По такъвъ начинъ сполучватъ да събератъ материали и пари около 22 хиляди лева, съ които захващатъ да строятъ това училище. Общинскиятъ съветъ на следующата година взема решение да се превозятъ още около 10 кубика камъни и други строителни материали за училището, пакъ отъ трудовацитъ.

Предъ видъ на това, че въ това село, въ което са се заседели тѣзи бѣжанци, тѣ са направили много, за да могатъ да си скръпятъ едно малко училище, пропетарната Комисия съете, че не е зле и държавата да имъ се притече на помощъ съ една малка сума — около 10 хиляди лева, както ние опредѣлихме — за да могатъ да си построятъ училището.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ П. Тодоровъ: Г. г. народни представители! Азъ нѣмамъ изобщо нищо противъ това, да се отпусне на това село и на други села, една помощъ не отъ 10 хиляди лева, но и отъ 20 хиляди, и отъ 30 хиляди лева. Не е въпросътъ тукъ за сумата. Но азъ зная, че на министра на просвѣтата презъ юлий или августъ, когато още Парламентътъ не бѣше избранъ, отпуснахме единъ свѣрхсметенъ кредитъ отъ около 1 милионъ лева за подпомагане на бедни общини въ строежа на тѣхнитѣ училища. Като ви е известно, по-големитѣ общини, или по-право, нѣкои отъ по-големитѣ общини, които на времето строиха училищни сгради, използваха въ голѣмъ размѣръ пенсионниятъ фондъ и влоговетѣ на спестовнитѣ каси. То е другъ въпросъ, дали това е справедливо. Но тѣ бѣха достатъчно много облагодетелствувани, като на много отъ тѣхъ се отпуснаха милиони съ свѣршено пизка лихва, за да извършатъ своитѣ строежи. Понеже това село — както и подобнитѣ нему — не е отъ тази категория, не иска милиони, понеже не може да плаща анюитети, погрижило се е доста усърдно да събере отъ тукъ отъ тамъ по нѣщо, ние нѣваме нищо противъ това да му се отпусне тази помощъ, за да довърши училището си. Но съ 10 хиляди лева нѣма да направя абсолютно нищо. 10 хиляди лева — това е единъ нищоженъ елементъ въ разноситѣ по постройката на една сграда днесъ; ако човѣкъ иска да построи каквато и да е сграда, той нѣма да свърши нищо съ тѣзи 10 хиляди лева.

Азъ моля, вмѣсто да се занимаваме така инцидентно съ такива въпроси, отъ страна на комисията да се помолитъ Министерството на народната просвѣта да отпусне една по-голема сума отъ този кредитъ отъ 1 милионъ лева, или ако той е изчерпанъ — което не вѣрвамъ — тогава не така инцидентно да се решава този въпросъ, а Народното събрание да бѣде сезрано съ отпушането на една по-голема сума — ако не може да се чака гласуването на редовния бюджетъ. Азъ съмъ на мнение, че този параграфъ отъ бюджета на Министерството на народната просвѣта трѣбва да се засили, за да могатъ да се отпуснатъ помощи по 20, по 30, по 40 хиляди лева. Сега сме въ зимния сезонъ, а тази помощъ ще бѣде използвана презъ м. мартъ, априлъ или даже май, а тогава ние ще имаме редовенъ бюджетъ. Да се дадатъ сега 10 хиляди лева, това не е голѣма помощъ. Моля, заявлението да се оттегли, и прѣва това предложение — ако мога да права предложение — или изказвамъ мнение: да се върне заявлението въ Министерството на народната просвѣта, да го има предъ видъ, за да бѣде удовлетворено това искане, както и другитѣ искания отъ подобенъ характеръ, съ отпушането на една по-голема, по-значителна сума по редовния бюджетъ на Министерството на народната просвѣта. Предполагамъ, че тогава ще може да се даде повече отъ 10 хиляди лева.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. докладчикъ! Както по-рано се направилъ съ предложението на дружеството „Искра“ въ Казанлъкъ, съгласете се и тази преписка да се върне въ комисията.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Съгласенъ съмъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Тогава, това заявлението сега нѣма да се разглежда.

Х. Мирски (д. ст): Въ всѣки случай трѣбва да има вотъ, г. председателю. Веднажъ докладчикътъ се явява съ едно решенане прието, погрешно или право, съ болшинство отъ пропетарната комисия, отлагане разглеждането на това решение трѣбва да се приеме съ вотъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Този въпросъ се реши по поводъ молбата на ученилюбивата дружина „Искра“ въ Казанлъкъ. Докладчикътъ не може да не поддържа мнението на комисията. Но предъ видъ на

даленитѣ освѣтлѣния по въпроса и предъ видъ желанието на г. министра на финанситѣ да се внесе редъ при отпушането на таквава сума, г. докладчикътъ се съгласи да оттегли заявлението и да се отнесе въпросътъ отново въ комисията.

И. Петровъ (д. ст): Безспорно трѣбва да има редъ, по г. Костурковъ направилъ предложение по този въпросъ, а Вие, г. председателю, не го поставихте на гласуване. Сега комисията излиза съ едно конкретно предложение и Камарата трѣбва да вземе решение по този въпросъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Нѣма никакво предложение. Разглеждането на предложението се отлага — това иска г. докладчикътъ. Ние нѣваме друго предложение, освенъ предложението на докладчика, който представява комисията и който моли да се отложи разглеждането на заявлението.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Г. г. народни представители! По докладваното прошение, безспорно, пропетарната комисия има свое мнение, което азъ тукъ изразихъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: То си остава.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Днесъ, обаче, г. министърътъ на финанситѣ счита, че по-правилно ще се разрешатъ тѣзи въпроси, ако се отнесатъ общо въ Министерството на народното просвѣщение, където да се иматъ предъ видъ всички подобни случаи, които пропетарната комисия е разрешила, като имъ се отпусне известна помощъ отъ отпушания кредитъ или отъ кредита, който ще се отпусне на Министерството на народното просвѣщение. Затова азъ считамъ, че е най-правилно днесъ, като докладчикъ, да оттегля тази преписка и да внесе мнението на г. министра на финанситѣ въ пропетарната комисия, за да се занимае и тя съ него. Това ще бѣде най-правилно, защото тогава нѣма да се отпускатъ така инцидентно помощи — днесъ за едно, утре за друго село.

А. Сталийски (д. ст): Като членъ на пропетарната комисия искамъ думата, за да дамъ нѣкои обяснения.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Имате думата.

А. Сталийски (д. ст): Ние отиваме по кръвъ пътъ. Решението на комисията за този и предшестуващия случай не се касае да се даде кредитъ. Село Петре, Варненско, е бедно. Ако му се отпусне кредитъ отъ онзи милионъ, за който говори г. министърътъ на финанситѣ, селото ще трѣбва да го върне, а то не е въ състояние да го върне. Училищното настоятелство на с. Петре казва: ние искаме помощъ.

Министъръ П. Тодоровъ: Помощъ о.

А. Сталийски (д. ст): Г-да! Азъ искамъ да бъдемъ ясно. Ако ще се отпусна помощъ, която да не се връща, тогава заявлението да се прати въ комисията, а ако се иска да се върне заявлението, за да се отпусне кредитъ отъ онзи милионъ, тогава нѣма защо заявлението да се връща въ комисията, защото селото кредитъ не иска. Тѣ са двѣ отдѣлни работи. Този въпросъ трѣбва да се разреши сега.

Министъръ П. Тодоровъ: Азъ казахъ, че удовлетворяването на подобни нужди на различни общини въ България става по два начина: първо, или имъ се отпусна заемъ съ евтина лихва — както, вие го наричате кредитъ — който заемъ досега имаше за главенъ източникъ пенсионния фондъ и спестовнитѣ каси, защото за задоволяването на тия нужди Народната банка не е могла да сключва специални заеми, и второ, съ отпушането на помощи. Въ първия случай Българската народна банка е отпуснала досега десетки милиона лева. Другъ е въпросътъ, доколко целесъобразно са били използвани тия кредити — съ този въпросъ, който самъ по себе си е много важенъ, ще ви занимава въ близко време. Сега не знаемъ точно съдбата на този милионъ за помощи, дали той вече не е окончателно консумиранъ. Но азъ казвамъ: ако Министерството на просвѣтата има още на разположение останали суми отъ този милионенъ кредитъ, то ще даде

на това село и обязательно трябва да му даде, защото вие казвате, че това село е едно от най-бедните села в България. Отъ тяхното искане азъ разбрахъ, че тѣ съ голѣми усѣлия съ направили пѣшо и искатъ да го завършатъ. Ако милионниятъ кредитъ е разходванъ, тогава въ специаленъ параграфъ въ най-близкия бюджетъ ще бъде предвиденъ кредитъ за отпускането на такива помощи и подобни нужди ще бъдатъ систематично задоволявани, а не така инцидентно въ Парламента.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Пристъпваме къмъ разглеждане молбата пореденъ № 271 по списъка.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Златишкото селско общинско управление, Хасковска околия, е изпратило едно писмо до Народното събрание, съ което моли да му се отпуснатъ 12 стари бракувани релси, 8—12 метрова, за построяване два моста въ сѣщото село. Изпратена преписката въ Дирекцията на желѣзницитѣ, последната е отговорила, че пѣма нишо противъ да се отпуснатъ на това село тѣзи релси.

Независимо отъ това, понеже може да се повдигне въпросътъ, който се повдигна по една подобна преписка преди малко, ще трябва да ви съобщя и следующето. Въ самото писмо на Златишкото селско общинско управление до Народното събрание се изнася следующето: че то съ писмо № 629 отъ 13 юни 1921 г. е поискало отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ тия релси, обаче последната му е отговорила съ писмо отъ 22 юли 1921 г., че подобни релси нѣма на разположение и поради това не може да ги отпусне. Обаче въ сѣщото писмо общинското управление добавя, че въ брой 96 на „Държавенъ вестникъ“ отъ 1 августъ 1921 г. се съобщава какво на друго едно общинско управление, на Провадийското градско общинско управление, съ отпуснати 135 парчета подобни релси. Излагайки горното, то казва: защо и на насъ не се отпускатъ и защо държавата не е погледнала сериозно на нашата молба, и моли Народното събрание да му се отпуснатъ релситѣ.

Комисията е на мнение да се отпуснатъ въпроснитѣ релси.

Министъръ П. Тодоровъ: Ако е позволено да кажа две думи и по този поводъ. Ето какво значи анархия при този начинъ на процедурата — на единъ отпуснатъ стотина релси, а на други не отпуснатъ нищо. Макаръ въ едно и сѣдно време да се правятъ паралелни искания, на единъ отпусчатъ, на други не отпусчатъ — не искаме да кажа по настроение или по капризъ. Това сега ще ми се, единъ видъ релситѣ ще ги дадемъ, още повече че се изтъкна че въ това отношение имало вършеви фаворизации. Сега ще дадемъ, но за въ бъдеще настояваме подобни работа да се препращатъ на Министерството на финанситѣ, за да видимъ тамъ какъвъ е този фондъ отъ тия релси, да се прецизиратъ нуждитѣ на различнитѣ общини и въ зависимостъ отъ фонда да се задоволяватъ нуждитѣ доколкото е възможно.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже никой не иска думата, ще гласувамъ. Конто отъ г. г. народнитѣ представители съгласни съ мнението на комисията, да се отпуснатъ безплатно на Златишкото селско общинско управление, Хасковска околия, 12 бракувани желѣзни релси, съ дължина 8—12 метра, за построяване два моста въ сѣщото село, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Сѣщиятъ докладчикъ ще докладва прошенито № 277 по списъка.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Калугеровското селско общинско управление, Татарпазарджишка околия, съ писмо изпраща единъ протоколъ на общинския съветъ, отъ който протоколъ е видно, какво общинскиятъ съветъ е намѣрилъ за необходимо да построи мостъ на р. Тополница. Това село е издѣйсгвувало да му се отпусне дървенъ материалъ, а за всичането му е необходимо да иматъ горски такси, въ размѣръ на 35.700 л. За да може да си достави самия материалъ, моли Народното събрание да му опрости тази сума отъ тия такси.

Министъръ П. Тодоровъ: Искано ли е мнението на министра на земледѣието и какво е отговорилъ?

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Искано е мнението на Министерството на земледѣието и е отговорено: (Чете)

„Съгласно мнението на г. министра на финанситѣ, съ написъ № 3.449 отъ 31 май т. г.“ — 1922 г. — „сумата 35.700 л., която общината трябва да внесе на държавата като горски такси за отпуснатия и дървенъ материалъ за направа на мостъ въ сѣщото, може да се опрости“.

Министъръ П. Тодоровъ: Това е едно старо разрешение. Азъ моля това заявление да се изостави и да се иска на ново мнението на респективното министерство, защото така не може да върви. Дѣло Петко Каравеловъ казваше, че съботаннитѣ заседания приличатъ на задушница. (Смѣхъ)

Д-ръ Н. Санаровъ (р): Това е върно.

Министъръ П. Тодоровъ: Така изглежда тази работа. Нис опрощаваме и подаряваме. Не съмъ нито противъ подаряването, нито противъ опрощаването, но въ известни граници. Особено когато се касае за даване дървенъ материалъ, и то най-хубавия дървенъ материалъ, да опрощаваме такси — това е много. До такава степенъ ларжъ въ случая не можемъ да бъдемъ. Азъ бихъ желалъ заявлението да се оттегли и се изпрати въ респективното министерство да го разгледа наново и да каже мнението си. Това мнение е отъ 1922 г. и то не е меродавно за менъ.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Съгласенъ съмъ.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Следъ казаното отъ г. министра, съ което се съгласи и г. докладчикътъ, заявлението се отлага.

К. Пастуховъ (с. д): Едно време Народното събрание реши: старитѣ прошения да се подновяватъ, тъй като пѣкои сѣ станали съвсемъ безпредметни. Хората сѣ искали пѣшо, загубили сѣ всеѣка надежда или сѣ си оправили работата, а сега отъ невидѣлния да имъ се отпуснатъ помощи — това не бива да става. Тѣй че много правилно е, когато дохажда една нова Камара, всички стари заявления най-малко да бъдатъ подновявани, и тогава ще се определятъ и нуждитѣ. Защото по-рано въ старитѣ камари пѣкой напр. дава заявлението, дѣри приятели да ходятъ тѣйствуватъ и често пъти не по справедливостъ, а крайно пристрастно и партзански се удовлетворяватъ един интересъ въ вреда на други. Ето защо азъ мисля, че трябва да се усвои отъ комисията — и тѣ тогава ще си облекчи работата — тая практика: да иска да се подновяватъ старитѣ прошения; тогава онѣзи, които сѣ нуждаящи се, ще си подновятъ заявленията, ако нуждитѣ имъ още продължаватъ да съществуватъ. Инакъ вие не можете да ги разгледате никога — ще трябва да превърнете пѣлата архива.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Нѣма такъвъ редъ предвиденъ въ правилника. (Смѣхъ)
Ще се докладва прошение № 282 по списъка.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. ст): Подадена е молба отъ Петъръ Георгиевъ Гребчовъ, въ която излага, че е билъ единъ отъ сподвижницитѣ на апостола Георги Бенковски и засѣдно съ Кокляова, сѣщо така поборникъ, сѣмъ определяли историческото мѣсто „Оборище“, където е стадало първото българско Народно събрание. Той излага, че досега, бидейки съвършено здравъ, е могълъ да работи и да изкарва прехраната си, а сега, на 83-годишна възраст, пѣма тази възможностъ. И понеже отъ друга страна пѣма хора, които да могатъ да го поддържатъ, той моли Народното събрание да му отпусне една народна пенсия.

За установяване обстоятелството, че действително е билъ поборникъ, той представя едно свидетелство, подписано отъ друга сподвижница на Георги Бенковски, съ което удостоверява, че действително е билъ единъ отъ приближенитѣ нему хора, билъ е посветенъ преди много думи въ тайнитѣ на революционното дѣло и т. п. Въ това свое заявление той моли Народното събрание да му се отпусне народна пенсия.

Изпратена преписката въ Министерството на финанситѣ, въ Управлението на държавнитѣ дългове, отговарятъ, че не може да му се отпусне подобна пенсия, понеже дѣмало никакви законни основания да му бъде отпусната. Обаче въпърви туй мнение на Управлението на държавнитѣ дългове, комисията като ирие, че действително този човѣкъ е вече на доста напреднала възраст и едва ли ще преживѣе още пѣколко години, че пѣма възможностъ да

проживява и че действително има голъми заслуги въ борбата отъ предосвободителната епоха, реши да му отпусне пенсия, въ размъръ на 300 л. месечно, съ която да може да прекара своитъ старини.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представител г. Стоянъ Костурковъ.

С. Костурковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Дядо Петъръ Гребчовъ отъ с. Мечка, е наистина другарь на Бенковски. Заедно съ покойния дядо Димитъръ Кокльовъ тѣ сж хората, които не само сж открили историческото мѣсто, тѣй наречено „Оборище“, дето е заседавало първото предосвободително велико Народно събрание, но тѣ сж и хората, които сж уредили и организирали запазването на цѣлата мѣстностъ наоколо въ Балкана, и сж били рѣшената рѣка, единъ видъ, на покойния Бенковски. Дядо Димитъръ Кокльовъ получи народна пенсия; получава я само година и половина и умрѣ. За този старецъ дядо Гребчовъ не знамъ дали му оставатъ още година или месеци да живѣе. Азъ и презъ тази есенъ го видѣхъ, лично го познавамъ, защото преди много десетни години съмъ изучавалъ цѣлния четвърти революционенъ окръгъ и съмъ събралъ исторически материали. Познавамъ лейцитѣ отъ овази епоха, лично познавамъ и тѣзи двама старци отъ с. Мечка. Казахъ ви, че видѣхъ този старецъ презъ последната есенъ: той е окончателно грохналъ, ходи много нареденъ съ патерици, облѣченъ с. г. г. народни представители, въ дрипи. Моятъ другарь г. Никола Марковъ го тоже познава. И той го видѣ тогава, защото бѣхме заедно съ него, когато ходихме въ това село. Старецътъ съ съзри на очи, както другъ пъкъ ми е говорилъ, така и тогава ми каза: „Не толкова ми е мъчно, г. Костурковъ, че пѣма съ какво да се облѣка и проживѣя, мъчно ми е че работата ми не се признава отъ народа. Работихъ, дадохъ всичко, каквото можахъ, и дената си въ жертва“ — защото селото Мечка навремето, следъ 30 априлъ 1876 г., ми се струва, на 2 или на 3 май, бѣше окончателно изгорено, опожарено, избити бѣха деца, избити бѣха жени — „всичко, каза, дадохъ и не ми е мъчно, че го дадохъ, изпълнихъ си дълга къмъ родната, къмъ отечеството, обаче мъчно ми е, казва, само за това, че не ми се признава работата“. Азъ ви предавамъ неговитѣ думи, за да видите какво значатъ тѣ. Не ми се признава, че съмъ си изпълнилъ дълга — не толкова, че не ми се даде пенсия, нека да каже той, за да мога да се облѣка въ фракъ и да живѣя хубаво, колкото да видятъ хората около мене, че народътъ ме признава за десецъ. А въ IV революционенъ окръгъ, специално моето родно мѣсто, Панагюрище, почти всички видни дейци измрѣха, и измрѣха, г-да, като панетина народътъ чрезъ своето Народно събрание, имъ призна работата. Тѣ бѣха почти всички пенсионери — кой съ 20, кой съ 30, кой съ 50 и кой най-много съ 100 л. месечна пенсия. Навремето, разбира се, тѣзи пари бѣха недостатъчни.

Тѣзи думи сътохъ за нужно да ви кажа, за да ви дамъ една идея за този старецъ, на когото животътъ се вече свършва, угасва.

В. Ганевъ (д. сг): И безъ туй трѣбва да му се даде пенсия.

С. Костурковъ (д. сг): Азъ моля, каквото намѣрите за добре, да му гласуваме, за да му изкажемъ уважението на българския народъ, чрезъ неговото Народно събрание, къмъ труда, който той е положилъ, къмъ жертвитѣ, които е далъ, заедно съ цѣлото си семейство въ 1876 г. за извоюване свободата на България. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представител г. Никола Марковъ.

Н. Марковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Този човѣкъ, както го описа г. Костурковъ, е единъ грохналъ старецъ, който е падналъ вече — мисля, че ще живѣе още година или две.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Може да живѣе повече. Народното събрание трѣбва да му отпусне пенсия.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Желателно е да живѣятъ повече такива герои.

С. Костурковъ (д. сг): Дай Боже да живѣе!

Н. Марковъ (д. сг): Въ честъ на това дѣло, въ честъ на тѣзи хора, които освободиха България, които създадоха България и които ни вкараха тукъ въ тази ограда, тази пенсия, г-да, 300 л. месечно е много малка. Затуй ще моля и предлагамъ да бжде гласувано, пенсията да се увеличи отъ 300 на 600 л., за да може да живѣе по-добре като човѣкъ.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Другъ не иска думата. Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Които отъ васъ, г. г. народни представители, приематъ предложението на комисията да се отпусне на Петъръ Георгиевъ Гребчовъ отъ с. Мечка, Панагорска околия, народна пенсия въ размъръ 300 л. месечно, моля, да вдигнатъ рѣка.

П. Величковъ (с. д): Има направено предложение за по-голъма пенсия; то трѣбва да се гласува най-напредъ.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Моля Ви се. Има предложение на комисията и то най-напредъ трѣбва да се гласува. Ако се отхвърли предложението на комисията, тогава се гласуватъ направенитѣ предложения.

С. Костурковъ (д. сг): Нека докладчикътъ се съгласи да приеме това предложение.

Х. Мирски (д. сг): Да се разграничи въпросътъ.

В. Ганевъ (д. сг): Да се гласува най-напредъ по принципъ.

Н. Николовъ (д. сг): Да се гласува най-напредъ по принципъ, да му се даде ли пенсия.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Моля, г. г. народни представители, ония отъ васъ, които приематъ да се отпусне на Петъръ Георгиевъ Гребчовъ отъ с. Мечка, Панагорска околия, народна пенсия въ размъръ 300 л. месечно, да вдигнатъ рѣка.

С. Костурковъ (д. сг): Разграничете въпроса, г. председателю.

Н. Николовъ (д. сг): Да се гласува най-напредъ по принципъ.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Малцинство, Събранието не приема.

Има направено предложение отъ народния представител г. Никола Марковъ, да се отпусне на сѣщия народенъ десецъ народна пенсия въ размъръ 600 л. месечно. Ония отъ васъ, г. г. народни представители, които сж съгласни съ направеното предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва № 304.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): Санда А. Дечева, жителка на с. Дрънновъ, Ловешка околия, е подала заявление до Народното събрание и моли да ѝ се опрости сумата 3.000 л., размърътъ на неправилно получената отъ нея наследствена инвалидна пенсия за това, че нейниятъ съпругъ Ангелъ Дечевъ е билъ попадналъ въ пленъ, а е билъ съчетенъ за безследно изчезналъ, вследствие на което е била отпусната тая пенсия.

Комисията, както и по всички други подобни случаи, съчете, че тази сума е изразходвана за прехрана, отъ каквато се нуждаеха войнишкитѣ семейства презъ време на войната, вследствие на което е на мнение да ѝ се опрости.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Ще гласуваме. Които отъ г. г. народнитѣ представители сж съгласни да се опрости на Санда А. Дечева отъ с. Дрънновъ, Ловешка околия, сумата 3.000 л. неправилно получена наследствена инвалидна пенсия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Следва № 305.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): Молба отъ Кера М. Блажева, сѣщо така отъ с. Дрънновъ, Ловешка околия, подала на сѣщото. Моли да ѝ се опрости сумата 3.000 л., като неправилно получена наследствена инвалидна пенсия. Случаятъ е абсолютно идентиченъ съ първия.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата, ще гласуваме. Които отъ васъ, г. г. народни пред-

ставители, присматъ предложението на комисията, да се опрости на Кера М. Блажева отъ с. Дръновъ, Ловешка околия, сумата 3.000 л., неправилно получена наследствена инвалидна пенсия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Следва № 306.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): Молба подадена отъ Юрданка П. Томева, сжшо така отъ с. Дръновъ, Ловешка околия, — случай абсолютно идентиченъ съ първитъ два — да ѝ се опрости сжщата сума 3.000 л. Изглежда, че тѣ едновременно сж подали всички тѣзи молби.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Ще гласуваме. Които отъ васъ, г. г. народни представители, сж съгласни съ мнението на комисията, да се опрости на Юрданка П. Томева отъ с. Дръновъ, Ловешка околия, сумата 3.000 л., неправилно получена наследствена инвалидна пенсия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Следва № 310.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): Колипа Р. Карастоянсва, отъ гр. Варна, е подала една молба до Народното събрание, съ която моли да ѝ се опростятъ две суми: едната отъ 28-25 л., а другата отъ 2.160 л. и 0-33 л. за гербовъ сборъ, които суми, по постаповления № № 320 и 754 отъ 1922 г. на Варненската митница, сж начетени на нейния съпругъ, който е починалъ, и искатъ отъ неговитъ наследници да бждатъ заплатени тѣзи суми за това, че той, като митвически чиновникъ, недостатъчно е прибралъ вноското мито. Сжщата представя доказателства отъ единъ опитъ на мировия сждия, че е крайно бедна, че не притежава абсолютно нищо, че има петъ деца, останали отъ нейния покоенъ съпругъ, и моли да ѝ се опростятъ тѣзи суми.

Министерството на финанситъ, където е изпращана преписката, е съгласно да ѝ бжде опростена сумата въ размъръ, както казахъ по дветъ постановления, на 2.188-58 л.

Комисията изказва сжщото мнение и азъ моля да ѝ бжде опростена тая сума.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Ще гласуваме. Които отъ васъ, г. г. народни представители, сж съгласни да се опрости на наследницитъ на покойния Ради Карастояновъ, комисонеръ, бившъ жителъ на гр. Варна, сумата 2.188-58 л., дължима на хазната отъ недосъбрани вносни мита и глоби, по постаповления № № 320 отъ 14 януарий 1922 г. и 754 отъ 28 януарий с. г. на Варненската митница, моли, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Ще се докладва поредентъ № 312.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): Служащиятъ при мината „Перникъ“ Михаилъ П. Пеневъ подава една молба до Народното събрание, въ която излага, че като служащъ въ мината е билъ изпратенъ отъ директора на сжщата на 20 декември 1922 г. въ гр. Ломъ, за да получи части за вагонетки, необходими за мината „Перникъ“. Изричната заповѣдъ на директора е била, колкото е възможно по-скоро да бждатъ експедираны частитъ за вагонеткитъ, понеже сж необходими. Той натоварва три вагона съ тия части и общо пише теглото на цѣлата пратка, като раздѣли общото брутно тегло на три и въ декларациитъ, които подава за теглото на изпратената пратка, опредѣля по една трета отъ теглото за всѣки вагонъ. Впоследствие, обаче, съответнитъ власти констатиратъ, какво вагонитъ не отговарятъ на такива кръгли цифри, каквито е писалъ той — по една трета отъ общия товаръ за всѣки отдѣленъ вагонъ — и му налагатъ глоба въ размъръ на 1.640 л.

Мината не признава той разходъ и одържа отъ заплатата на тоя чиновникъ сумата, която не е била призната на мината отъ държавата.

Изпратена преписката въ Министерството на труда, тя е била повърната съ ходатайство да се опрости глобата и, следователно, да се освободи отъ тази материална отговорностъ Михаилъ Пеневъ, който, както пише министерството, е изпълнявалъ честно своята работа.

Следствие на това, че туй не е престапкъ дорн, а е една случайна или неволна грѣпка, комисията е на мнение, и моли и Народното събрание, да се съгласи да бжде опростена въпросната сума.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже никой не иска думата, ще гласуваме. Които отъ г. г. народнитъ представители сж съгласни съ мнението на комисията, да се опрости наложената глоба на държавната мина „Перникъ“ по товарителници № № 9.860 и 9.861 отъ 1922 г., въ размъръ на 1.640 л., като сумата задържана за тая глоба отъ Михаилъ П. Пеневъ, служащъ при мината, се върне на сжщия, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Ще се докладва поредентъ № 313.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): Тодоръ Чобанъ Митовъ, инвалидъ, останалъ слѣпъ съ дветъ очи при сражението на Тутраканъ, моли Народното събрание да му се отпусне една помощъ, за да може да довърши захванатата отъ него кщурка.

Прошетарната комисия, имайки предъ видъ представеното отъ него удостовѣрение отъ Асълъ-Бейлийското общинско управление, Провадийска околия, подъ № 2.019 отъ 21 септември 1923 г., за неговото семейно и материально положение, отъ което се вижда, че той е голѣмъ беднякъ, имайки прелъ видъ и друго едно подобно удостовѣрение, отъ което се вижда, че той е слѣпъ съ дветъ очи, инвалидъ отъ войната, рещи да отпусне на сжщия една еднократна помощъ въ размъръ 5.000 л., за да може действително да си допострой кщурката.

Министъръ П. Тодоровъ: Къде живѣе?

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): Въ с. Фете-къой, Провадийска околия.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ П. Тодоровъ: Г. г. народни представители! По начало азъ нѣмамъ нищо противъ едно такова искане, но азъ просто се удивлявамъ, какъ просителтъ досега не се е снабдилъ не съ 5.000, а съ десетина хиляди лева отъ онзи грамаденъ кредитъ, който държавата отпусна за тази целъ. Ние веднажъ разрешихме 100.000.000 л., следъ туй се разрешиха, доколкото си спомнямъ, още 40—50 милиона лева за такива цели, после се дадоха още десетина милиона лева за постройка на жилища на бѣжальци и инвалиди. Какъ е разпредѣлена тая сума, въ този моментъ не зная. Постояно се чуватъ оплаквания, пращахъ тамъ ревизия, установи се и тамъ нѣщо не динъ красиво, по въ всѣки случай, предполагамъ, че една частъ отъ тѣзи милиони е отишла и въ Варненския районъ.

Р. Василевъ (д. сг): Азъ ще Ви обясня. Само въ градоветъ инвалидитъ дружества разполагатъ съ тѣзи кредити, а на инвалидитъ въ далечнитъ села никой не обръща внимание. Този инвалидъ е отъ едно отъ отдалеченитъ села въ Провадийско и затуй не е получилъ нищо.

Министъръ П. Тодоровъ: Това е много чудно. Въ това отношение държавата каквото е могла да направи, направила го е. Че сж пропиленъ много кредити, не мога да откажа, но все пакъ азъ отбѣлзвамъ, че този начинъ на отпусане кредити може да доведе до едно беззначие. По начало нѣмамъ нищо противъ туй да се даде помощъ на този инвалидъ, но въ всѣки случай, добре би било да се запита защо не му е отпусната помощъ отъ този кредитъ.

П. Величновъ (с. д): Кредитъ може-би е получилъ, но той иска на туй отгоре още помощъ.

Министъръ П. Тодоровъ: Новъ кредитъ е невъзможно да му се отпусне, но, въ всѣки случай, ако Народното събрание желае да му отпусне помощъ, нѣмамъ нищо противъ туй.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): Г-да! Прошетарната комисия взема предъ видъ, че той се памира въ едно много тежко семейно положение, че има петъ деца, отъ които най-голѣмото е на 12 години, че е слѣпъ съ дветъ очи отъ войната, . . .

Министъръ П. Тодоровъ: Добре, съгласенъ съмъ.

Докладчикъ Х. Манафовъ (д. сг): . . . затуй се съгласи да му се отпусне една сума отъ 5.000 л.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Що гласуваме. Ония отъ насъ, г. г. народни представители, които сж згласили съ мнението на комисията, да се отпусне на Тодоръ Чобанъ Митовъ, инвалидъ, слѣпъ съ дветѣ очи, отъ с. Фитѣ-кьой, Провадийска околия, еднократна, държавна помощъ въ размѣръ 5.000 л., моля, да вдигнатъ рѣка. Волнието, Събранието приема.

Ще се докладва пореденъ № 29.

Има думата докладчикътъ г. Михаилъ Донсузовъ.

Докладчикъ М. Донсузовъ (д. ст): Г. г. народни представители! Постъпило е заявление отъ Петъръ Ивановъ, живущъ въ Стара-Загора. Той има народна пенсия отъ 272 л. Искаше да се увеличи пенсията му, да бѣде по-голяма, където 500 л. Комисията въ дружбашко време се е занимавала съ този въпросъ и министърътъ на просвѣщенieto и министърътъ на финанситѣ даватъ своето мнение да се отпусне пенсия на Петъръ Ивановъ, бившъ поборникъ, известенъ литераторъ, въ по-миналитѣ години, въ размѣръ 500 л. Обаче това заявление не се е докладвало въ Камарата.

Новата пролетарна комисия тази година наполово се занимава съ това заявление и потвърди решението да се отпусне неизменно пенсия на Петъръ Ивановъ до размѣръ на 500 л. — като се увеличи отъ 272 л. съ още до 500 л. Мнението, както ви казахъ, на бившия министъръ на финанситѣ и на бившия министъръ на просвѣтатата е да му се даде такава пенсия.

Комисията моли Народното събрание да се съгласи да му се даде такава пенсия.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Понеже никой не иска думата, ще гласуваме. Като г. г. народни представители сж съгласни да се отпусне на Петъръ Ивановъ, отъ Стара-Загора, народна пенсия въ размѣръ 500 л. месечно, моля, да вдигнатъ рѣка. Волнието, Събранието приема.

Ще се докладва пореденъ № 28.

М. Донсузовъ (с. д): Заявление отъ другъ поборникъ, Величко Поповъ, отъ Хасково, сега живущъ въ Стара-загора. Той е на 75 г. Той е организиралъ четитѣ на Ботева и на Хаджи Димитъръ. И досега той не се е ползувалъ съ никаква народна пенсия и съ никаква помощъ. Моля, да миналото Народное събрание да му се отпусне народна пенсия или помощъ.

Комисията, като е искала мнението на финансовия министъръ, последниятъ казва: „Да не се уважава молбата на Величко Поповъ, съ която иска да му се отпусне еднократна помощъ или народна пенсия, тъй като подожението на държавното съкровище засега не позволява“. Той си има нужнитѣ документи отъ опълченци и добровоци, че е участвувалъ въ тѣзи движения преди нашето освобождение отъ 1876 г. и по-късно, обаче останалъ безъ пенсия. Днесъ, при тѣзи тежки години, моли да му се даде една помощъ или пенсия. Комисията, въпрѣки мнението на бившия министъръ на финанситѣ г. Турлаковъ, реши да му се отпусне една помощъ отъ 10.000 л. вмѣсто народна пенсия, и моля Народното събрание да гласува тази помощъ.

Министъръ П. Тодоровъ: Установено ли е че е поборникъ?

Докладчикъ М. Донсузовъ (с. д): Установено е съ удостоверение отъ Русенското градско общинско управление, смѣщо съ удостоверение отъ Старозагорското градско общинско управление, има свидетелство отъ опълченцитѣ К. Ботевъ, В. Ненковъ, Христо Сѣровъ, М. Обретеновъ, Иванъ Цанковъ.

В. Георгиевъ (д. ст): Има ли сведения за материалното му положение?

М. Донсузовъ (с. д): Има свидетелство, че нѣма никакви движими и недвижими имуществва и живѣе въ мизерно състояние. 70-годишенъ е.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ

Министъръ П. Тодоровъ: Азъ искамъ да кажа нѣколко думи, не толкова конкретно по този поводъ, не за да се

противопоставя на отпущането на помощта, но да изкажа моето мнение, макаръ какъто, по тѣзи народни пенсии, защото пролетарната комисия не единъ пътъ ще има случай въ бъдеще да се занимава съ такива молби.

Г. г. народни представители! Пенсията за народни, за отечествени заслуги, безспорно, у насъ се доста компромстираха, и не заради туй, че много пенсии, които сж дадени на титани отъ нашето възраждане, не сж умѣтно дадени, но заради туй, защото презъ нашето минало въ редица отношения се е злоупотребявало съ така нареченитѣ обществени заслуги. Този, който се е интересувалъ отъ понятието „народна пенсия“ или „пенсия за отечествена заслуга“ въ странство, той знае колко трудно се съгласяватъ изобщо парламентитѣ на културнитѣ страни, тогава когато трѣбва да се класира нѣкой човѣкъ, нѣкой отъ синоветѣ на дадена страна, къмъ тая категория, къмъ която ние често класираме хора съ сравнително малки заслуги. Нѣма никакво съмнение, че у насъ нѣма хора, говоря за близкото минало, които да се сравнятъ по заслуги съ заслугитѣ, които сж извършили оуби великани въ чужбина. Въ всеки случай, като изключимъ предосвободителната генерация, оттогава насамъ трѣбва да се съгласимъ, че хората все повече и повече дребнятъ въ това отношение и много малко сж ония, които могатъ да заслужатъ народна пенсия. Азъ бихъ желалъ въ бъдеще комисията да бѣде малко не-внимателна. Въ конкретния случай, понеже се касае за единъ старецъ, най-после да дадемъ една помощъ, но да се свърши съ така нареченитѣ народни пенсии. Народна пенсия разбрамъ да се даде за една голяма, крупна заслуга указана на отечеството презъ разни времена, било презъ периода на неговия ренесансъ, било оттогава насамъ. Нека неволно да не принаваме тази дума „народна пенсия“, тъй както се е принажавала въ миналото. И бихъ желалъ комисията по-обстойно да обсъжда всеки единъ въпросъ, който се поставя на нейното внимание, и главно да се ръководи отъ той принципъ, който е усвоила: да се дава отъ нѣма-къде; въ нѣкой случай, когато заслугата е отъ съмнително естество, въ смисълъ, че не е извършилъ човѣкъта такава голяма заслуга, която може да бѣде възнаградена съ народна пенсия — да се дава една по-голяма или по-малка помощъ, съ която да може да преживѣе своитѣ старини. Но да се казимъ да не компрометираме ние това хубаво отличие, което следъ освобождението и наскоро следъ нашето възраждане пакитца се дава на достойни люди въ нашата държавна, обаче впоследствие започнахме да ощастливяваме съ народни пенсии и хора, които нѣматъ заслуги отъ такъвъ рангъ.

Съгласенъ съмъ по начало да се даде помощъ на просителя.

Председателстваващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. Сребренъ п. Петровъ.

С. п. Петровъ (д. ст): Г. г. народни представители! Въ случая трѣбва да се обясни едно обстоятелство. Азъ съмъ членъ на пролетарната комисия и вземамъ поводъ отъ това заявление на г. министра на финанситѣ.

Два вида заслужили хора имаме: хора, които сж много заслужили и сж били много скромни и търсятъ помощъ късно, когато сж на преклона възраст и когато нѣматъ отъ никъде възможностъ да се прецѣпаватъ, и хора съ малки заслуги, които повече сж парадирали съ заслугитѣ си, ставали сж силни партизани и сж давали градъ заявления въ комисията за помощъ. Ние въ комисията разгледахме тоя въпросъ и се натъкнахме на случаи, когато хора великани въ миналото и въ освободителното дѣло на България, защото сж имали парче хлѣбъ или ги е било срамъ, не сж се сѣтили да търсятъ помощъ отъ държавата. Такива сж случаитѣ, за които комисията е решила да се даде помощъ. Даже единъ такъвъ великанъ, като Стамболски, въ последнитѣ години на живота си, се срамуваше и трѣбваше ролнитѣ му да го подбутнатъ да търси помощъ или пенсия. Такъвъ е и този случай, г-да. Ето защо, азъ моля въ този случай да не се прави въпросъ, заслужава ли или не заслужава да му се даде помощъ. Комисията разгледа много добре въпроса. Ако единъ членъ отъ комисията или председателътъ ѝ ви нарисува картината отъ хилядитѣ заявления, съ които се искатъ не помощи за заслуги, а се искатъ капитални за търговии, къщи, имоти, блати, ливади, ниви и пр. — заявления на хора, подбутнати навремето отъ хора на властта, за да ги правятъ партизани; заявления, които се държатъ неразгледани, за да се държатъ партизани — вие ще се ужасите.

Моля Народното събрание да не се скъпи за такива труженици, да не ги оскърява, като имъ връща заявленията и като имъ отказва помощ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Ще гласуваме. Който отъ васъ, г. г. народни представители, е съгласенъ съ мнението на комисията, да се отпусне на Величко Поповъ отъ гр. Хасково, живущъ въ Стара-Загора, еднократна държавна помощ въ размъръ на 10.000 л., да вдигне ржка. Болшинство. Събраниято приема.

Има думата докладчикътъ г. Хараламби Стояновъ.
Ще се докладва пореденъ № 137.

Докладчикъ Х. Стояновъ (к): Жителитъ отъ с. Мийковци, Еленска околия, сж започнали да строятъ училище, което щяло да струва около 400—500 хиляди лева. Селото е бедно, не имъ стигатъ паритъ и искатъ отъ Народното събрание да имъ отпусне една помощ отъ 40—50 хиляди лева.

Комисията намърни за умѣтно да ходатайствува предъ Народното събрание за отпусане на една помощ отъ 20.000 л., понеже селото е бедно, училището е започнато и стои сега недовършено.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Г. докладчикъ! Вече има два идентични случая, лето докладчицитъ се съгласиха да се върнатъ молбитъ отново въ комисията и да се постапи тъй, както каза г. министърътъ на финанситъ. Така че ще Ви помоля да се отложи докладътъ.

Това прошение нѣма да се разгледа сега, докладътъ е отлага.

Ще се докладва пореденъ № 139.

Докладчикъ Х. Стояновъ (к): Училищното настоятелство въ с. Съборно, Новоагорска околия, иска да му се отпуснатъ релси за постройка на училище.

П. Миновъ (з): Такова село въ Новоагорска околия нѣма. Има с. Събрано.

Докладчикъ Х. Стояновъ (к): Да, Събрано. Решението на комисията е да му се отпуснатъ релси, ако такива има Дирекцията на желѣзницитъ.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ П. Годоровъ: Азъ разбирамъ да се искатъ релси за мостъ, но да се искатъ за строежъ на сградата, макаръ и училище, когато има солиденъ дървенъ материалъ — не разбирамъ. Отъ коя околия е това село?

Докладчикъ Х. Стояновъ (к): Отъ Новоагорска околия.

Министъръ П. Годоровъ: Както и да е, ще намърятъ дървени греди. Тая работа не мога да я проумѣя. Макаръ че ние бѣхме извънредно великодушни и щедри въ известни случаи, безъ да питаме Дирекцията на желѣзницитъ или даже противъ нейното мнение, да отпускатъ релси за постройка на мостъ, за да се съединятъ две части на едно село или две населени мѣста, въ случая азъ мисля, че това искане трѣбва да се остави безъ последиствие, защото ако започнемъ да отпускатъ стари релси за строежъ на училища, това нѣма да има край, г-да!

К. Николовъ (д. ст): Какво е мнението на министра на желѣзницитъ? Разполага ли съ релси?

Докладчикъ Х. Стояновъ (к): Нѣма мнение отъ Дирекцията на желѣзницитъ. Комисията реши да се отпуснатъ тия релси.

А. Сталийски (д. ст): Има 300 такива заявления; само на десетъ разрешихме.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Това е неправилно. Моля г. докладчика да се съгласи да го оттегли. Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Данаиловъ (д. ст): Азъ искамъ само да обърна вниманието на г. министра на финанситъ и на почтаемното Народно събрание върху следното. Отъ миналото нма обичай, стари релси, които вече не служатъ на желѣз-

ницитъ, бракувани сж, да се отпуснатъ за постройка или на мостъ, както каза г. министърътъ на финанситъ или на по-големъ сгради, като училища, църкви и пр. Азъ бихъ казалъ — макаръ че е правъ г. министърътъ на финанситъ, че когато има добъръ дървенъ материалъ, нѣма защо да се даватъ релси — най-добре е това заявление да се препрати до Дирекцията на желѣзницитъ и ако тя разполага съ такива релси, които не сж и нужни, да даде, а не да вземаме ние категорично решение — да отпуснемъ тия релси.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Г-да! Съгласенъ чл. 63 отъ правилника, това заявление е трѣбвало предварително да бжде изпратено на съответния министъръ. Тая формалностъ не е изпълнена, следователно, това заявление не може да бжде разисквано тукъ. Не е изпълнена една съществена формалностъ и затова не може да се разглежда.

Ще се докладва пореденъ № 144.

Докладчикъ Х. Стояновъ (к): Жителката на с. Угърчинъ, Ловчанска околия, Свѣта Гечова Данова иска да ѝ се опрости сумата 2.650 л., неправилно получена наследствено-инвалидна пенсия. Случаятъ е такъвъ. Мажътъ ѝ е билъ хванатъ пленникъ, тя се научава, че е убитъ, прави постѣпки, и държавата ѝ отпусна пенсия. Следъ три години прекарани въ пленъ, мажътъ ѝ се връща, обаче нѣма средства да върне неправилно получената отъ жена му пенсия. Мажътъ ѝ билъ безъ работа, има всички документи, че е бедна, че не притежава никакви имоти и моли да ѝ се опрости тая сума 2.650 л.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Ще гласуваме. Такъвъ случай вече нмаме.

Г. г. народни представители! Конто отъ васъ сж съгласни съ мнението на комисията, да се опрости на Свѣта Гечова Данова отъ с. Угърчинъ, Ловчанска околия, сумата 2.650 л., неправилно получена наследствено-инвалидна пенсия, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събраниято приема.

Докладчикътъ г. Статевъ тукъ ли е? Нѣма го.

Г. Сапунджиевъ? — Нѣма го.

Г. Йордановъ? — Нѣма го.

Г. Мангърровъ? — Отежествува.

Г. Горбановъ? — Отежествува.

Г. г. народни представители! Свършихме съ първата точка отъ дневния редъ.

Давамъ 15 минути отдихъ.

Министъръ П. Годоровъ: Тогава нѣма да остане никой, тукъ, г. председателю! Бихъ молилъ г. председателя, моли и народното представителство, да се съгласи да минемъ на втората точка отъ дневния редъ, понеже е много спешна. Предполагамъ, че по нея не ще има разисквания сега, понеже станаха голѣми дебати при първото четене.

Председателстващ д-ръ Б. Вазовъ: Добре. Минаваме на втората точка отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за допълнение на закона за изплащане мита, акцизитъ и разнитъ берии и такси въ банкноти.

Г. докладчикътъ има думата.

Докладчикъ Г. Семерджиевъ (д. ст): Г. г. народни представители! Комисията разгледа законопроекта и направи две поправки. Първата поправка е редакционна, а втората е обяснителна. Понеже и дветъ не сж съществени, не измѣнятъ въ нищо текста на законопроекта, отдѣленъ писменъ докладъ не направихме, и затова такъвъ не ви е раздаденъ.

Редакционната поправка е въ алинея втора. Въместо „може да опредѣли“, комисията възприе „може да опредѣли“. Съ това се изясняватъ по-добре правата, които се делегиратъ на Министерския съветъ. Това е, повтарямъ, една редакционна поправка.

Втората поправка е една специална забележка, която се прибавя къмъ члена. Тя има следния текстъ: (Чете)

„Забележка. Този изключителенъ курсъ не се отнася до общинския налогъ“.

Г. Данаиловъ (д. ст): „До общинскитъ налози“ — множествено число; тъй минаватъ.

Докладчикъ Г. Семерджиевъ (д. ст): Да, тъй е казано. — Законътъ предвижда единъ налогъ. Г-да! Въ текста е

казано, че този изключителен курсъ, за който ние делегираме право на Министерския съветъ да го определя, се отнася до митата и акциза. Обаче, за да премахнем въпреки погрѣшно тълкуване относно общинския налогъ, за който новият курсъ нѣма да се отнася въ никой случай, сметохме за необходимо да прибавимъ тая забележка. По такъв начинъ вече не може да има никакво съмнение, че общинският налогъ въ бъдеще ще се плаща по общия курсъ, независимо отъ изключителния курсъ, по който ще се изплащатъ акцизътъ и митата въ банкноти. Това се отнася по-специално върху адвалорния общински налогъ, тъй като има общински налогъ, който се изплаща по количеството на облагаемитъ единици, а има другъ, който се изплаща процентно върху митото. Съ тая забележка се разбира, че курсътъ по настоящия законъ нѣма да се отнася до общинскитъ налози.

Ще пристѣпя къмъ четене на самия законопроектъ. (Чете)

„ЗАКОНЪ

за допълнение на закона за изплащане митата, акцизитъ и разнитъ берии и такси въ банкноти“

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Ще пристѣпимъ къмъ гласуване.

Като г. г. народни представители приематъ заглавието на законопроекта така, както го прочете г. докладчикътъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Семерджиевъ (д. сг): (Чете членъ единственъ — вж. приложение № 12, Т. I).

Комисията направи следнитъ измѣнения. Въ алинея втора вмѣсто „опредѣли“ става „опредѣля“. Прибавя се накрая забележка: „Този изключителенъ курсъ не се отнася до общинскитъ налози“.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Пѣевъ.

Г. Т. Пѣевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ ще моля г. министра на финанситъ да се съгласи съ едно мое предложение, което е следующето: Министерскиятъ съветъ, когато ще определя артикулитъ, митата на които ще се плащатъ по тоя изключителенъ курсъ, да взема мнението и на търговско-индустриалнитъ камари. Това ще бъде отъ полза, защото тия учреждения ще бъдатъ обективни при посочването на ония артикули, които е необходимо да бъдатъ поставени въ категорията на стокитъ, които ще се ползватъ отъ изключителния курсъ при плащането на митата.

Министъръ П. Тодоровъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ това. Азъ ще сондирамъ и търговскитъ камари, и хора вещи, компетентни въ това отношение.

Х. Мирски (д. сг): Съгласни ли сте да се впише тази забележка, г. министре? Не сж търговскитъ камари компетентни по този въпросъ, защото тукъ въпросътъ се отнася за предмети отъ първа необходимостъ, отъ които сж заинтересовани широкитъ народни маси.

Министъръ П. Тодоровъ: Азъ не се съгласявамъ да се впише това въ текста на законопроекта и, струва ми се, че и г. Пѣевъ не иска това, но при прилагането на този законъ ще вземамъ компетентното мнение на всички, въ това число и на търговскитъ камари.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Къмъ членъ единственъ е направена една поправка и една прибавка, които трѣбва да се гласуватъ предварително.

Поправката се състои въ това, че вмѣсто „опредѣли“, се туря „опредѣля“. Който приематъ тази поправка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Прибавката има следното съдържание: (Чете) „Забележка. Този изключителенъ курсъ не се отнася до общинскитъ налози“. Който отъ васъ, г. г. народни представители, сж съгласни да се приеме тази забележка, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Тогава ще пристѣпимъ къмъ гласуването на целия членъ съ поправката и прибавката. Който отъ васъ сж съгласни да се приеме членъ единственъ съ поправката

и прибавката тъй, както се прочете отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. Давамъ 15 м. отидиѣ.

(Следъ отидиѣ)

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни) Заседанието продължава.

Пристѣпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за земеделскитъ опитни и контролни институти.

Моля г. докладчика да докладва.

Докладчикъ Ц. Братановъ (сд): Г. г. народни представители! Комисията по Министерството на земеделието и лѣжавитѣ имоти прегледа законопроекта за земеделскитъ опитни и контролни институти и внесе въ него известни поправки и допълнения. Поправкитъ се състоятъ въ по-доброто разпредѣление на материята. Всички поправки, които сж нанесени въ законопроекта, сж напечатани въ доклада на комисията, който своевременно ви е раздаленъ. (Чете)

„ЗАКОНЪ

за земеделскитъ опитни и контролни институти“

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата. Ще гласуваме. Който е съгласенъ съ заглавието на законопроекта, моля, да вдигне рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ Ц. Братановъ (сд): (Чете чл. 1 — вж. приложение № 2, Т. I).

Комисията направи въ този членъ следнитъ измѣнения: заличаватъ се думитъ „Тѣ сж“ въ началото на алинея втора и съюза „и“ въ края на схщата, която става алинея трета, а алинея трета става алинея втора и въ началото ѝ се прибавя „Тѣ сж“, а въ края ѝ се постави съюза „и“.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Никой не иска думата, ще гласуваме. Който отъ васъ приематъ чл. 1 отъ законопроекта, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Ц. Братановъ (сд): Комисията прие чл. 2 въ следната нова редакция: (Чете)

„Чл. 2. Земеделскитъ опитни и контролни институти се подраздѣлятъ:

Споредъ задачитъ, които имъ се възлагатъ, на:

- а) опитни и контролни станции;
- б) опитни полета, градини, лозя, обори и пр.;
- в) опитни участъци, и
- г) наблюдателни пунктове.

Споредъ характера на работата и предмета на изследванията на:

- а) общи, въ програмата на които влиза разработването на въпроси изъ областта на селското стопанство въобще;
- б) специални, които се основаватъ за изследване изъ областта на отдѣлна земеделска отрасль, индустрия, отдѣленъ видъ или група културни растения и отдѣленъ видъ или група домашни животни.

Земеделскитъ опитни и контролни институти могатъ да иматъ за обектъ на своята дейностъ цѣлата страна или отдѣлни селско-стопански райони“.

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Атанасъ Минковъ.

А. К. Минковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Съ предложения текстъ на чл. 2 отъ законопроекта за земеделскитъ опитни и контролни институти, така както е приетъ окончателно отъ комисията, азъ смѣтамъ, че се закрива едно учреждение, което отдавна съществува у насъ и което по своята научна деятелностъ е играло една голяма роля за научната разработка на всички ония въпроси, които засѣгатъ издигането на нашето земеделско стопанство, което е единъ отъ нашитъ най-главни поминъчни отрасли въ нашата чисто земеделска страна — това е Централниятъ земеделски изпитателенъ институтъ, който съществува отъ нѣколко години въ София и който е привлѣкълъ много научни сили, който има свой инвентаръ, своя библиотека, свои традиции и свои услуги по научната разработка на въпроситъ, които засѣ-

гатъ нашето земеделско стопанство. Върно е, г. г. народни представители, че когато г. Дичевъ ни даде обяснения въ комисията, той каза, че не съществува никакво основание да се съмняваме, какво този Централенъ земеделски изпитателенъ институтъ ще бъде закритъ, че чл. 2, така както е редактиранъ, допуша неговото съществуване. Обаче отъ обясненията, които се явиха въ печата по този въпросъ, и отъ общия характеръ, който омаденъ на постановлениата въ чл. 2 отъ законопроекта, азъ смѣтамъ, че се прави едно посѣгане на този институтъ. За нуждата отъ неговото съществуване нѣма да говоря, защото не съмъ специалистъ по този въпросъ, но въ всѣки случай едно мога да кажа — че този институтъ е принесълъ на страната голѣми услуги, той е привлѣкалъ доста много научни сили и, безспорно е, че ние имаме никакво основание да целимъ неговото унищожение. Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че когато се касае до единъ такъвъ важенъ въпросъ, който засѣга нашата стопанска политика, най-опаснитъ прецеденти ще бъдатъ тия, да унищожаваме съществуващи учреждения, които иматъ свои традиции, свои заслуги и които вече са опредѣлили пътекитъ, по които ще работятъ. Да се унищожаватъ съществуващи научни учреждения и да се създаватъ нови такива, азъ смѣтамъ, че това не може да бъде прието отъ Народното събрание. И ако е върно това, което каза г. Дичевъ, когато го попитахъ въ комисията, че съ текста на чл. 2 не се унищожаватъ Централниятъ земеделски изпитателенъ институтъ, азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че за да бъдемъ гарантирани и за да бъде Народното събрание спокойно, че въ разрешаването на този въпросъ не са влияли настроенята и соперничествата на отдѣлни дейци, работили за повдигането на нашето земеделско стопанство, азъ смѣтамъ, че въ чл. 2, където се говори за опитнитъ и контролни станции, ще трѣбва да се прибави „начело съ Централния земеделски изпитателенъ институтъ, който действа за цѣлата страна.“

Г. г. народни представители! Фактътъ, че въ чл. 13 по проекта се говори, какво съставятъ на тѣзи опитни станции ще се вербува измежду агрономи и други специалисти, ми дава сериозно основание да вѣрвамъ, че действително се посѣга на Централния земеделски изпитателенъ институтъ, който, както знаете, е събралъ подъ своята стрѣха не само учени агрономи, но и учени хора, чиято специалностъ е въ свързка съ агрономическата наука, хора, които, като учени, работятъ въ нашия физико-математически факултетъ по естественитъ науки. Като имаме текста на чл. 13, явно е за насъ, че институтътъ ще бъде закритъ, защото чл. 13, който урежда състава на тѣзи опитни станции, ни говори, че персональтъ се назначава измежду агрономитъ и специалиститъ по науки, които са свързани съ земеделската наука. Но хората на науката, които иматъ непосредствена връзка съ земеделското стопанство, като биолози, естествоиспичи и пр., тѣзи хора са изключени, въпреки това, че между тѣхъ има лица, които са известни на почитаемото Народно събрание и които са принесли голѣми заслуги за издигане на нашето земеделско стопанство. Такова едно лице, г. г. народни представители, знаете, че е проф. Поповъ, който е гордостъ не само на българския народъ, но азъ смѣтамъ, че е гордостъ и на европейската наука. Ако дадемъ такава редакция на чл. 2 отъ закона, ние нѣма да можемъ да използваме ценнитъ научни познания на това лице. За да видите, че това е така, че на този Централенъ земеделски изпитателенъ институтъ се е гледало сериозно и че неговата роля, като единъ голѣмъ факторъ за разработване на научнитъ въпроси, които засѣгатъ нашето земеделско стопанство, е ценена отъ лицата, които са запознати съ това стопанство, ще ми позволите да ви цитирамъ мнението на самия г. Молловъ, който сега е министъръ. Презъ 1919 г. е издадена брошура отъ него, въ която, следъ като говори за нуждата отъ опитното дѣло въ земеделството като основа за подобрене на селското стопанство въобще, и следъ като разглежда отдѣлнитъ въпроси, съ всички си авторитетъ като специалистъ, той прави следнитъ общи заключения: (Чете) „Въ областта на лозарството, овчарството и зеленничарството сѣщо така ни единъ техническъ въпросъ не е засѣганъ, не е проучванъ. И досега още не са установени, пъкъ и при условията, при които се работи, за дълго още време не ще могатъ да се установятъ ония сортове, които иматъ блага въ насъ, ония технически прийоми, които най-подходящитъ са отъ гледането на културитъ въ тия отрасли при разнитъ условия и пр. Сѣщо така, съвсемъ не са

проучени въпроситъ изъ областта на пчеларството и бучарството. Съ една дума, нѣма ни единъ въпросъ отъ земеделството, въ най-широка смисълъ на тая дума, който да не чака своето разрешение. Ето защо, за солидна работа по подобренето на селското стопанство се налага въ най-скоро време да се проучатъ всички тия въпроси, при условията на отдѣлнитъ крайща, като се направятъ всички възможни за по-скорошното откриване и организиране на такива и толкова опитни институти, колкото това налагаатъ своеобразнитъ условия на страната и ценнитъ култури, които са застъпени у насъ“. По-нататъкъ г. министърътъ изтъква идеята, че трѣбва да съществува единъ Централенъ земеделски изпитателенъ институтъ, какъвто е този, който съществува вече въ нашата страна, мисля отъ 1910 г. Азъ смѣтамъ, че когато се касае до единъ такъвъ въпросъ, какъвто е този за повдигане на нашето земеделско стопанство, Народното събрание ще трѣбва да погледне съ надлежната сериозност на оиѣзи възражения, които се правятъ отъ известни учени срѣди относително унищожаването на Централния земеделски изпитателенъ институтъ. Въ интереса на самата земеделска наука, въ интереса на самото земеделско стопанство, въ интереса на престижа на Народното събрание — за да покаже то, че се отнася сериозно къмъ всички въпроси и стои надъ оиѣзи разпри, които могатъ да се явятъ измежду известни професионални сдружения, тогава, когато се касае да вложатъ своитъ амбиции въ създаването на едно дѣло — азъ смѣтамъ, че ние ще трѣбва да приемемъ една изключителна редакция, отъ която да се разбере, че Централниятъ земеделски изпитателенъ институтъ не се унищожаватъ, още повече като имаме предъ видъ авторитетното мнение на г. министра въ брошурата, която той е издалъ презъ 1919 г.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Моля ония, които ще правятъ предложения за прибавки и поправки, да ги даватъ писмено.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Ц. Братановъ (с. д.): Г. г. народни представители! Този въпросъ, който повдига преждоговорителниятъ, не бѣше чуждъ на комисията. При преработването на законопроекта, който претърпя доста много корекции, се изказаха всички възгледи за задържането на Централния земеделски изпитателенъ институтъ. Обаче трѣбва да ви съобща едно: Централниятъ земеделски изпитателенъ институтъ, едно учреждение, създадено съ бюджета, представлява въ една по-голѣма форма една опитна станция, която е имала единъ по-широкъ задѣл. Днесъ, когато се създаватъ съ този законопроектъ опитни станции въ отдѣлни райони на България, които райони иматъ своитъ особености, да съществува единъ Централенъ институтъ, който да се занимава съ опитнитъ работи въ цѣла България, комисията намѣри, че това не е практично и нѣма смисълъ да съществува такъвъ институтъ, какъвто е съществувалъ въ миналото. Опитнитъ станции са, които ще разработватъ различнитъ култури въ отдѣлнитъ райони на България. Сумиратъ на всички оити въ България и донасятъ имъ до знанието на земеделцитъ се смѣта за научна работа, която влиза въ задачитъ на агрономическия факултетъ и затова нѣма нуждата отъ централенъ институтъ. По този въпросъ станала дълги и широки разисквания и въ комисията се установи следното — че фактически Централниятъ земеделски изпитателенъ институтъ, както е съществувалъ досега, не съществува и за въ бъдаще; ако Върховниятъ съветъ по опитното дѣло намѣри за необходимо, че въ София трѣбва да има една опитна станция, той може да остане да съществува като опитна станция. Всички доводи, които се привелоха въ защита на този институтъ, както ви казахъ, се имаха предъ видъ отъ комисията, но тя сметна, че е непрактично работитъ на опитнитъ станции въ цѣла България, работитъ на опитнитъ полета, градини, обори и т. н. да се събиратъ въ единъ Централенъ земеделски изпитателенъ институтъ, и заради това прие една децентрализация на опитнитъ на опитното дѣло. Комисията сметна, че това, което е било прѣка работа на Централния земеделски изпитателенъ институтъ, е една научна работа, която влиза въ задачитъ на Министерството на земеделството, или пъкъ на агрономическия факултетъ. По тѣзи съображения комисията, която направи доста промѣни въ този членъ се спрѣ на туй, че организацията на опитното дѣло трѣбва да се подчинява на това положение, което е лѣгнало въ

чл. 2. Тъй стои работата съ Централния земеделски изпитателен институт. Като се има предъ видъ работата и резултатътъ, а не формата и етикетътъ на учреждението, което ще съществува, този Централен земеделски изпитателен институтъ, който е въ София, може да остане да съществува подъ формата на опитна станция. Работата, която той е вършилъ досега, ще бжде разпадната и ще бжде дадена като задача на редица общи и специални опитни станции и полета въ цяла България. По този съображения комисията намъри, че чл. 2 тръбва да има този текстъ, който предлага.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Никола Сакаровъ.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Обясненията, които г. докладчикътъ даде, сж несъмнено ценни, обаче, тѣ сж недостатъчни, особено като се свърже чл. 2 съ чл. 6, дето е определенъ съставътъ на съвета, на който се възлага правото да определят да съществува или не Централниятъ изпитателен институтъ, въобще който ще играе роля по прилагането на този законъ. Затова на Народното събрание ще сж потребни изчерпателни и обвързвателни декларации отъ страна на самия министъръ на земеделието. При първото четене на този законопроектъ се наказаха отъ всички страни, че той е единъ въ цялостта си добре замисленъ законопроектъ за работата на нашето земеделие, за неговото развитие и за връзката между практиката и науката — теорията на земеделието. Това е така, но все пакъ въ подробноститъ на законопроекта, а преди всичко въ чл. 2 се съдържатъ недобри елементи за постигане на поставената задача. При специфициране на работата, до известна степен, има опасностъ да се изключатъ помощнитъ или средни науки въ работата на земеделието.

Въпросътъ за Централния изпитателен институтъ занимава нашия печатъ твърде много, въ различие отъ други въпроси, гледани въ Народното събрание, по които въ печата малко се говори или никакъ не се говори. Азъ честохъ почти всичко, може-би всичко, което се писа въ нашия печатъ по този въпросъ. Изслушахъ мнението на г. министра на земеделието тукъ, когато се разглеждаше законопроектътъ по принципъ. Той не се спре по този конкретенъ въпросъ. Но отъ освѣтленията, които сега докладчикътъ направи, излиза, че въпроситъ, които се засаха въ печата сж били засегнати и въ комисията. Докладникътъ смѣта, че въ комисията се е достигнало до единъ полезенъ компромисъ за утрешното прилагане на закона.

При все това, г. г. народни представители, азъ моля да се викине добре въ текста на четения чл. 2 и да се свърже той съ чл. 6. Азъ мисля, че фактически мисълта на автора на законопроекта не е, што Централниятъ изпитателен институтъ да остане като самостоятелно тѣло. Подчертавамъ, като самостоятелно тѣло. Или пъкъ може да се допусне друго нѣщо — формално не се закрива, а фактически да се подчини на друго тѣло. Въ печата се изнесе, че съществувало постановление на Министерския съветъ, или пъкъва друга разпоредба въ такъвъ смисълъ. До днесъ не знаемъ да е одровергнато това съобщение. Съществувало постановление на Министерския съветъ за закриването на института, като самостоятелно тѣло, и за прехвърлянето на неговитъ функции подъ агрономически факултетъ при Университета.

Министъръ Я. Молловъ: Това не е вѣрно.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Ако такова постановление не съществува . . .

Министъръ Я. Молловъ: Това не е вѣрно, г. Сакаровъ!

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): . . . или ако такова постановление не е съществувало, тогава въпросътъ ще добие друго освѣтление. Ще видимъ тогава какво ще ни даде законътъ. Фактъ е, че бе съобщено своевременно въ печата за такова министерско постановление, безъ да бжде опровергнато. Досега не ни е даде възможностъ да разберемъ въпроса. И ако сега г. министърътъ на земеделието казва, че това не е вѣрно, азъ тръбва да заключа, или че такова постановление нѣма.

Министъръ Я. Молловъ: Нѣма.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): . . . или че има постановление по форма въ друга вѣстка редакция, или пъкъ че постано-

влението нѣма да се прилага. Естествено е, че ще се прилага законътъ, който сега ще излизе отъ Народното събрание.

Министъръ Я. Молловъ: Постановление за закриване на Централния изпитателен институтъ нѣма.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Азъ не държа на формата и пътамъ: има ли за прехвърлянето му подъ агрономическия факултетъ при Университета?

Министъръ Я. Молловъ: Нѣма такова постановление.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): А какво има, г. министре, досежно тая материя?

Министъръ Я. Молловъ: Ще Ви кажа. Когато дойде законопроектътъ, тогава ще говоримъ.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Е добре! Като спорите за формата на постановлението, нѣма съмнение, шомъ ми обясните, азъ ще се съглася, но азъ говоря за съдържанието на това постановление.

Министъръ Я. Молловъ: Вне ме питате и азъ Ви казвамъ, че нѣма.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. министърътъ каза, че нѣма такова постановление.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Азъ чухъ добре, но искамъ да се изясни напълно тая работа.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Повече обяснения сж излишни.

Министъръ Я. Молловъ: Г. Сакаровъ! Следъ като другитъ господа, които ще говорятъ по този членъ, се изкажатъ, азъ ще си кажа думата.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Въс ще икономисате и което говорено и онова за мнозина други оратори, може-би, ако това не е така.

Министъръ Я. Молловъ: Казахъ Ви, че такова постановление, за каквото говорите, нѣма.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Известно ми е. Тогава азъ се питамъ, какъ се обяснява фактътъ, че чрезъ законопроекта сега фактически и формално — подчертавамъ, фактически и формално вече — се разформирова този институтъ, като самостоятеленъ институтъ?

А. К. Минковъ (д. ст): Той е разформированъ вече.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Това искамъ и да кажа. Сега нѣма защо тукъ да се играе съ думата „формално“ и да търсите въ формалността излизане отъ това положение.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. министъръ Молловъ има думата.

Министъръ Я. Молловъ: Г-да! Постановление, съ което да се закрива Централниятъ опитенъ институтъ въ София, Министерскиятъ съветъ не е вземалъ и такова постановление нѣма.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Това разбрахъ.

Министъръ Я. Молловъ: Второ. Централниятъ опитенъ институтъ не е разформированъ — това казвамъ въ отговоръ на г. Минковъ. Централниятъ опитенъ институтъ и днесъ работи. Другъ е въпросътъ, каква организация и какви задачи ще се поставятъ на Централния опитенъ институтъ утре. Централниятъ опитенъ институтъ не съществува по законъ и, вътъ отъ закола за бюджета, никъде неговитъ задачи не сж формулирани — нито въ законъ, нито въ правилникъ. Онова, което днесъ съществува, съществува по бюджетъ.

Нѣкой отъ представителитъ: И той е законъ.

Министъръ Я. Молловъ: По-нататъкъ по-подробни обяснения ще дамъ. Понеже се повдигна този въпросъ, ще си дамъ схващането по него. Ако желаете, мога да го направя и сега.

Д-ръ Н. Милановъ (д. сг): Най-добре сега го направете, г. министре, за да избегнемъ излишни дебати.

Г. Данаиловъ (д. сг): Така би трѣбвало да стане, за да се избегнатъ излишни дебати.

Министъръ Я. Молловъ: Добре. — Какви опитни институти да съществуватъ въ страната, где да бъдатъ организирани и какъ да бъдатъ организирани, това, по моего дълбоко разбиране, не е работа, която има да се решава въ Народното събрание. Съ какви задачи да се занимаватъ и какъ да бъдатъ организирани тия опитни институти, които има да разрешаватъ определени конкретни задачи въ страната — това се предпоставя на единъ Върховенъ съветъ по земледѣлското опитно дѣло въ страната. По състава на този Върховенъ съветъ по земледѣлското опитно дѣло може да се говори, когато искаме да дадемъ едно правилно разрешение на въпроса, който се поставя, но то е вече другъ въпросъ.

Въ България отъ 1920 г. фактически, по-право казано, се откри агрономическиятъ факултетъ. Последниятъ, за да може да работи и научно, трѣбва да бъде снабденъ съ всички опитни институти, които сж необходими за неговата научна работа. За обзавеждането на агрономическия факултетъ днесъ сж отчуждени, или, по-право казано, сж взети 1.100 декара отъ земята на наследниците на покойния Шойлеговъ. На това мѣсто се уреди зоотехнически институтъ, за който сж отбѣлени 10 милиона лева — единъ институтъ, който ще има да се занимава изключително съ работи и опити въ областта на скотовѣдството. За чисто научната работа на агрономическия факултетъ въ София се дадохъ на разположение отъ земитѣ, които имаше ефорията, 175 декара — тукъ надъ кавалерийскитѣ казарми, горе къмъ Цариградското шосе, на пътя за Слатина. Агрономическиятъ факултетъ се е свободен и съ мѣсто за строежъ — онова мѣсто, което беше определено за Централенъ опитенъ институтъ, мѣсто, което се намира на пътя за Семинарията, отъ 43 декара, като въ постановлението на Министерския съветъ, взето по този поводъ, е казано, че се остави мѣсто и за централна опитна станция или опитенъ институтъ при агрономическия факултетъ, но подчиненъ на Министерството на земледѣлието. Защо всичко това е направено така? Защото обзавеждането на опитни научни институти въ страната изисква много средства и, второ, защото не е необходимо, не е нужно, не е целесъобразно, не е икономично да съществуватъ паралелно два научни институти въ София — Централенъ институтъ при агрономическия факултетъ и Централенъ опитенъ институтъ при Министерството на земледѣлието; 10 милиона лева за постройка на този институтъ, 10 милиона лева, може-би, за добитъкъ и паралелно съ това милиони лева за издръжка; опитно поле при агрономическия факултетъ и опитно поле при Централния опитенъ институтъ; опитна градина при Централния опитенъ институтъ и опитна градина при агрономическия факултетъ, сжщо — опитно лезе и т. н. Значи не е целесъобразно, не е стопанско, не е необходимо да съществуватъ два научни институти паралелно, за да могатъ да разрешаватъ въпроси, които интересуватъ нашето селско стопанство. Вънъ отъ това, задматъ, която единъ видъ се поставяше не въ закона, а просто по една традиция на Централния опитенъ институтъ, да обединява по презумция действително на всички райони опитни станции и опитни полета, основани въ страната — навсякъде по свѣта го правятъ агрономическиятъ факултети при университетитѣ или специално висшитѣ учебни заведения, които съществуватъ въ отдѣлни страни, не за друго, а защото това е земледѣлска наука, наука — ако мога така да се изразя, макаръ и твърде неподходяще — локална наука, която има да се счита съ дадени мѣстни условия, и — ако искаме да бъде наука както трѣбва — трѣбва да използва всички изучавания и наблюдения, направени до всички крайща на страната. Инакъ агрономическиятъ факултетъ не би могълъ да разрешава тази задача, която си поставя — да подготвя обществени дейци, които да работятъ по земледѣлието въ страната.

Въпросътъ е за Централния опитенъ институтъ, който съществува по бюджетъ. Пита се: какво собствено е станало? Г. Минковъ каза, че на г. професоръ Методи Поповъ не се давало възможностъ да работи. Заявявамъ ви, че на г. Методи Поповъ азъ като министъръ на земледѣлието съмъ отпусналъ 20 хиляди лева — понеже направи не можехъ да му ги отпусна. Отпуснахъ ги на Българското земледѣлско дружество, за да ми достави химикали за ценовитѣ стъмуланги. Тези химикали сж доставени. Г. Методи Поповъ ги е далъ на г. Бързиковъ, който е въ оставка, за да ги раздава на населението да се правятъ опити.

Второ, турнахъ на разположение на г. Методи Поповъ всички държавни стопанства, които имаме — заводи и училищни стопанства; турнахъ на разположение на г. Методи Поповъ всички държавни агрономи, които работятъ навсякъде въ България; за г. Методи Поповъ, най-сетне, свикахъ една конференция отъ специалисти по опитното дѣло, за да може да се излѣзе отъ този неправилонъ актъ, ако бихъ могълъ така да се изразя, въ който бѣше тикната неговата работа, чрезъ компетентни хора, които знаятъ какво гѣщо е полски опитъ. Изработиха се наредби — въ конференцията взе участие и самъ г. Методи Поповъ; тѣ сж публикувани въ вѣстникъ на Министерството на земледѣлието, за да може да служатъ като ръководство на всички ония, които желаятъ да правятъ опити. Г. Методи Поповъ съ своя авторитетъ и съ своето желание да работи, ще може да намѣри мѣсто за работа винаги, каквото пожелае.

Г. Чернокозовъ (с. д): Даже и въ дипломатическата легация въ Берлинъ!

Министъръ Я. Молловъ: Безспорно, навсякъде, където пожелае да работи, ще намѣри мѣсто. Г. Методи Поповъ може да намѣри мѣсто въ лабораториитѣ и опитнитѣ институти на агрономическия факултетъ, въ всяка опитна станция, която съществува въ страната. Мисля, че никои не може да му откаже това, защото г. Методи Поповъ е достатъчно голѣмъ авторитетъ, за да не може никои да му откаже услугата, когато пожелае да я има.

Разформированъ ли е Централния опитенъ институтъ? Не е разформированъ. Когато азъ взехъ мѣстото на министъръ на земледѣлието, поискахъ отъ г. Пушкарова, който бѣше директоръ на Централния опитенъ институтъ, да се вземе съ изучаване на почвтитѣ въ България. Г. Пушкарровъ до 1911 г. бѣше щодначалникъ на Министерството на народното просвѣщение, а азъ бѣхъ въ Министерството на земледѣлието. Тогава се обявихъ конкурсъ, и азъ го показвахъ да дойде да дѣржи конкурсъ, за да се специализира по почвоведението. Той дойде да дѣржи конкурса, следва една-две години въ Германия, но войнитѣ се обявиха и той се завърна; тѣ не му позволиха да работи. Започна се изучаването на почвата въ Пирдопската и въ частъ отъ Орханлийската околии. Това сж изучаванията на почвата въ България. На г. Пушкаррова предложихъ следното пѣсно: „Г. Пушкарровъ, мене, като министъръ на земледѣлието, ме интересуватъ почвтитѣ на България да бъдатъ изучени часъ по-скоро. Ще ви дамъ всичката възможностъ за това — превозни средства, заплати, хора, разбира се, доколкото бюджетътъ ми позволява и доколкото мога съ усилията, които ще проявя, да съглася г. министъра на финанситѣ да Ви даде на разположение средства. Бихъ желалъ да се предадете на тази работа, да се занимавате съ нея и да се освободите отъ директорската работа, която заемате“. Г. Пушкарровъ не пожела туй, азъ обаче пожелахъ това да стане и той напусна длъжността, която заемаше. Между прочемъ, той и до днесъ живѣе тамъ. Въ всеки случай отъ тамъ се повдигна въпросътъ за разформироването на Централния опитенъ институтъ. Той не е разформированъ съ изливането на г. Пушкаррова, който, като директоръ, изпълняваше длъжността — ако мога да направя туй сравнение — на ректоръ на Университета или на деканъ на някоя факултетъ: покрай своята специална работа, той се занимаваше и съ голѣма административна работа. Азъ това не го желяхъ и днесъ не го желямъ. Не бихъ желалъ нито единъ специалистъ, за когото държавата е харчила средства, да се занимава съ друга работа, която е вънъ отъ прѣката му работа. Азъ мисля, че за единъ специалистъ е по-важно и повече отъ значението да работи въ своята област. Колкото и да се счита за честь деканската или ректорската длъжностъ, отъ специалната професора тя се чувствава за време, когато той иска да работи въ своята научна област. И директорската длъжностъ въ единъ опитенъ институтъ, ако задачитѣ на опитния институтъ, на отдѣлнитѣ му секции, сж отертани както трѣбва, би трѣбвало да се сведе и къмъ чисто административна длъжностъ. Би трѣбвало, казвамъ. Обаче, въпросъ е доколко това може да стане. Тѣй че Централния опитенъ институтъ не е закриванъ. Азъ обаче, за себе си, поставямъ въпроса: какъвъ е този Централенъ опитенъ институтъ, който се иска тукъ отъ няколко души и за който се повдига въпросъ отгукъ — оттамъ? Централенъ институтъ, който да ръководи опитното дѣло въ страната ли? Не, Централния опитенъ институтъ претендира да бъде пѣсно като научно висше учреждение: иска се да административна опитното дѣло въ страната. Не, не може да бъде и по никакъвъ начинъ не бива.

Пита се собствено какво ще бъде тогава Централен опитен институт? Мене ми казват, че азъ въ 1915 г. съм челъ рефератъ по земеделското опитно дѣло и още тогава съмъ изтъквала нуждата отъ опитното дѣло, като основа за подобрене на нашето земледѣлие и че тогава азъ съмъ казвалъ, че съответната практика е очерчала централни опитни институти при академитѣ, районни опитни институти и т. п. и т. н. Другъ е въпросътъ какво е установила свѣтовната практика и другъ е въпросътъ какво може да прави България, какво прави Белгия, какво прави Дания и други малки страни, и какво прави Америка въ това отношение. Защото това, което може да си позволи една Германия, това което може да си позволи, ако щете, бихъ казалъ, една Америка — макаръ че и тамъ въ много отношения въпросътъ че е разрешенъ, даже и въ Франция не е разрешенъ — яне не можемъ да си позволимъ, т. е. въ София да съществуватъ паралелно два централни опитни институти, единъ институтъ при агрономическия факултетъ, а другъ въль отъ агрономическия факултетъ. Азъ намирамъ за най-целесъобразно, този въпросъ, който интересува земледѣлието като въпросъ за централизация, да бъде разрешенъ въ смисълъ: всички въпроси, които засѣгатъ чисто научни страни и комбинирани изучавания, които се правятъ въ страната, да се поематъ отъ агрономическия факултетъ, а другитѣ работи, които трѣбва да бъдатъ централизирани и които нѣма да бъдатъ засѣгнати отъ дейността на агрономическия факултетъ — борбата, която се води, да кажемъ, съ болеститѣ въ страната, контролата на известни материяли, които се внасятъ — да останатъ при единъ такъвъ централен опитен институтъ, какъвто нѣма да имаме отдѣлно въ България. Пита се какъвъ е собствено този централен опитен институтъ? Имаме една лозарска опитна станция въ Пльвенъ. За мене тя е централна, не за друго, но защото обединява дейността на всички опитни институти въ лозарството, какъвто имаме въ страната. Въ Врана имаме бубарска станция; за мене тя е централна, защото обединява и ще обединява черничевитѣ градини да кажемъ, въ Михалици или черничевитѣ градини въ Харманли. Така че смисълътъ на думата централен опитен институтъ е: законътъ да обобщи понятията и да остави на компетенциитѣ органи да се занимаватъ съ разграничаването на задачитѣ и съ организацията. Така че какво се иска собствено? Централен опитен институтъ, на който азъ не избронхъ отдѣлитѣ — това ли се иска? Или кой специалистъ ще вземе известна длъжностъ? Азъ съ това не се занимавамъ. Обявява се конкурсъ за заемането на известни мѣста — да заповѣдатъ да конкурриратъ и да ги заематъ, когато се опредѣли, че трѣбва да има такива и такива отдѣли. Но законътъ да се занимава съ централен опитен институтъ, съ всички подробности, азъ мисля, че не му е мѣстото и не зная, защо може да се повдига този въпросъ тукъ. Той може да се повдигне по чл. 6.

А. К. Минковъ (д. с.): Въ чл. чл. 12 и 13 се урежда изрично въпросътъ за шефовѣта на службитѣ въ опитнитѣ станции.

Министъръ Я. Молловъ: Когато поидемъ до шефовѣта, ще говоримъ, но сега въпросътъ е за организацията. Чл. 6 е категориченъ, г. Минковъ. Въ него се казва: (Чете) „За откриване и закриване, за изправяното организиране опитнитѣ институти въ страната, за тѣхното правилно функциониране и за осигуряване на полезни за земледѣлското стопанство резултати, се грижи като върховенъ органъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ помози“ и т. н. Когато дойде да се говори за състава, говорете, но тогава азъ ще се постарая да се защитя и да се мотивирамъ. Тогава какете мотивитѣ, по да се занимаваме сега тукъ, при чл. 2, съ вмѣкване на единъ такъвъ Централен опитен институтъ, безъ да се знае какво съдържание ще има и какъ той ще бъде организиранъ — това, по мѣсто разбираме, е съвсемъ излишна работа.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Ето, г-да, колко бѣше полезно обяснението, което даде г. министърътъ. Сигурно следъ това по много отъ въпроситѣ нѣма да се дебатира. Азъ, обаче, ще използвамъ 5 минути само, за да процитирамъ тѣкмо мнението на г. министра, изразено презъ 1915 г. въ неговъ рефератъ за значението на опитното дѣло въ земледѣлието. Въ тоя печаланъ рефератъ той е поддържалъ много отъ постановленията, които сега влизатъ въ законопроекта. Обаче същиятъ г. министъръ Молловъ е подпорталъ тоже много добре, пакъ въ реферата, значението на централния опитен институтъ. Той е разграничилъ добре ро-

лята на институтитѣ, които биха се намирали при агрономическия факултетъ отъ централния институтъ. Самъ той казва изрично, че централниятъ опитен институтъ има за задача да изучава методитѣ за изследване въ областта на земледѣлието. Значи, неговата работа не е свързана съ разрешението на мѣстни и практични въпроси. Въ този смисълъ г. министърътъ може да каже, че му трѣбватъ районни институти, трѣбватъ му мѣстни институти; че му трѣбва нѣкой кль малкъ по територия, но важенъ за земледѣлското производство, напр. за нѣкакъвъ клонъ изъ областта на маслодайнитѣ растения, или пъкъ за нѣкакъвъ клонъ, който те първа той желае да се създаде въ България. По това нѣкой не трѣба да възражава. Съвършено вѣрно е, че когато опитното дѣло и агрономическата наука се явятъ като факултъ, който има да освѣтлява работата не на учения, а на практична-земледѣлецъ, тогава, предъ всичко, земледѣлието не има много по-интензивни резултати. А най-главното е, че ще има много по-малка маса трудъ, на маса средства, капитални и други. Въ това отношение, както по реферата на г. министра на земледѣлието, така и по всичко онова, което би могло да се каже въ областта на земледѣлието, нѣма какво да възражаваме. Това се знае. Но, г. г. народни представители, касае се за малко по-друго нѣщо. Въ реферата именно се казва: (Чете) „Опитнитѣ учреждения при университетитѣ, земледѣлскитѣ академии и разнитѣ институти иматъ за задача — тѣкмо туй, което казва г. министърътъ — мѣсто, да разработватъ общонаучни и методологични въпроси, и второ, да подготвятъ специалисти за научна практическа работа при опитнитѣ институти“. Добре. Значи, както виждате, Въе г. министре, много добре сте разграничили функциитѣ, които ще има да изпълняватъ институтитѣ, нампраши се при агрономическия факултетъ. На последния определяте задачитѣ. Може да му кажете: яне се интересуваме отъ земледѣлието на Старозагорския окръгъ, моля направете ни еди какви си изучавания. Азъ не опредѣлямъ какво ще Ви интересува по-нататъкъ. Въе може да разграничавате райони въ северна България и райони въ южна България. Това може да направите, стига да има пари, стига да има хора за изучавания. Но като казвате напр., че лозарскитѣ институти въ Пльвенъ за Васъ е централенъ, азъ не разбирамъ, че ако, освенъ въ Пльвенъ, се откроятъ такива институти, да речемъ, въ Сухиндолъ или Пазарджикъ, където има яблудѣлие, не мисля, че ще кажете, че и тѣ сж централни институти.

Министъръ Я. Молловъ: Тѣ сж две съвършено различни организации.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Да. И затова ще трѣбва да има централен институтъ въ нѣкой пунктъ. Изучаванията сж свързани съ характера на културитѣ, които желаете да изучавате и насърчавате. Тѣ сж свързани съ населението и неговия трудъ. Централниятъ институтъ може да бъде — не казвамъ непременно въ София — тамъ, където има условия за изучаване. Ако тия условия биха се намирали другаде, а не въ София; ако всичко онова, което представлява условия за научни изследвания въ широка мащабъ, биха били налице другаде — нека бъде тамъ централниятъ институтъ.

Обаче, знае се, какъ съ основанне се възражава, когато става дума за мѣстното на какъвто и да е факултетъ, на който и да е институтъ, отъ София. Библиотекитѣ, инструментитѣ сж тукъ, всичко е тукъ. Хората, специалиститѣ сжко желаятъ да бъдатъ тукъ, защото тукъ условията за работа сж по-благоприятни.

Ето защо, когато става дума за такъвъ централен институтъ въ край на крайщата, при условията, при които работатъ хората специалисти, мѣстото на тоя институтъ трѣбва да бъде въ София — такива сж условията у насъ. Ако условията у насъ могатъ да бъдатъ диференцирани и да се създадатъ такива условия въ другъ мѣста — може да бъде и нѣкой затътенъ кль — азъ ще бъда първиятъ, който ще кажа: да не гледаме дали е столицата или е друго нѣкое мѣсто. Така сж правили други хора въ други страни. И въ туй отношение азъ нѣма да защитявамъ тия или ония лица.

Но вижда се ясно, че г. министърътъ на земледѣлието има нѣкои съображения, за да поддържа днесъ друго, въ различни отъ онова, което той е поддържалъ презъ 1915 г. въ реферата си. Тогаващото му мнение не е противъ съществуването на централния институтъ. Тоя институтъ е отъ 1910 г. Вѣрно е, че войната му попречи много, както и на всички институти.

Министър Я. Моллов: Тогава нямаме агрономически факултет.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Знае. Но тогава, когато е държал рефератът, въ него сте определяли, когато ще има факултет, какви институти ще има при него.

Министър Я. Моллов: Вие, г. Сакаров. Агрономическият факултет никога не може да поеме работата на един земеделски опитен институт, защото там професорите са заети със своята научна работа.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Да, именно това аз казвам. Там е въпросът, дали хората от агрономически факултет ще могат да изпълняват задачата на централни институти.

Аз казвам, че въ чл. 12 и чл. 13, както въ чл. 6 — и въ дѣлния проект — има една тенденция, а именно: създава се приоритет неспремъжно на агрономически факултет.

Министър Я. Моллов: Това странно ли Ви е?

Д-ръ Н. Сакаров (к): Да, странно ми е, г. министре, когато не се касае само за агрономическата наука и приложното земледѣлие, а се касае за други клонове на науката.

Министър Я. Моллов: Кои са тѣ?

Д-ръ Н. Сакаров (к): Нима смѣтате, че не трѣбва да се спреме на въпроса: каква роля ще играят напр. химията, физиката, естествознанието въ този институт? Превийте се възражения отъ лѣвои, защото не се знае законът. Ще видите, че споредъ закона, научниятъ изучаваня, одобряването на трудове, провъзгласяването за качества на специалности въмен само отъ агрономите.

Т. Влайков (д. ст): И отъ факултета.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Не е така, г. Влайков. Въ чл. 13 има предварително определени съставъ, който ще решава въпроса — това е болшинството отъ агрономи, това са преимуществено началниците при Министерството на земедѣлнето. Ако се касае за по-специалната работа на агрономите, напълно съмъ съгласенъ.

Министър Я. Моллов: Азъ не създавамъ институти нито за опитна химия, нито за опитна физика, нито за опитна минералогия, а създавамъ земеделски опитни институти. И когато ще викамъ химика или физиолога на помощ при разрешаването на известни задачи, азъ ще го поставя да работи въ рамките на тѣзи задачи.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Азъ ще ви прочета, г. министре, работите, съ които се занимава Централниятъ институтъ: почвовѣдние, априкултурна химия, земедѣлие съ семенеконтрола, фигопаталогия, земедѣлска синтомология, земедѣлска ботаника и машинознание. Това са областите на основната дейност. Може ли агрономътъ да знае всичко това?

Г. Чернооков (с. д): (Възвразява нѣщо)

Д-ръ Н. Сакаров (к): Ти си шутъ на Парламента.

Министър Я. Моллов: Г. Сакаров! Въ физико-математическия факултетъ до днесъ днешенъ нѣма катедра по агрономическа химия, до днесъ нѣма катедра по земедѣлска бактериялогия, до днесъ нѣма катедра по машинознание.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Азъ казвамъ, съ какво се занимава Централниятъ институтъ досега.

Министър Я. Моллов: . . . до днесъ нѣма катедра по фитопатология, по синтомология. Физико-математическиятъ факултетъ съществува толкова години и при него не са създадени катедри по всички онова, което интересува земедѣлнето.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Вие мислите, г. министре, функцията, която изпълнява Централниятъ институтъ, да можете да ги прехвърлите при агрономическия факултетъ.

Вие, напротивъ ще трѣбва да съберете специалисти отъ всички клонове, за да работятъ въ великитъ институти, които предвиждате. Казано е, че тѣ ще бъдатъ: опитни и контролни станции, опитни полета, опитни градини, опитни лози, обори и т. н. Васъ ви интересува въпроса — да нѣма Централенъ опитенъ институтъ.

Вярно е че Вие заявихте преди малко, че той съществува и не се разформирава, азъ заявявамъ на Камарата — тека се има предъ видъ това — че практическата целъ, която се гони съ този членъ отъ закона, е фактическиято закриване на този институтъ.

Нѣмамъ намѣрение да говоря повече, а искамъ да констатирамъ само, че както по въпроса за медицинскиятъ лѣкари, както по въпроса за ветеринарниятъ лѣкари, така и въ случай за ролята на агрономите — въ законодателната работа на Камарата се вмѣкват и въпроси, които иматъ целта да взематъ страна въ тѣхната борба вънъ. Въ дадения моментъ г. Молловъ, който е агрономъ, държи страна и си служи съ законодателя.

Т. Влайков (д. ст): Това не е вѣрно.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Азъ така чувствавамъ.

Министър Я. Моллов: Г. Сакаров! Позволете. Този въпросъ, внесенъ въ печата, надълго и нашироко се дебатира въ комисията. Азъ, като специалистъ, мога да бъда подозрлив въ нѣкаква замисълъ, обаче протестирамъ, защото мене не интересува земеделска България, а не ме интересуватъ професионалниятъ интереси на този или онзи. Има членове отъ комисията, които имаха търпение и възможностъ да изслушатъ всичко и да проучатъ въпроса най-основно. (Ръкопляскавания отъ сговористите)

Д-ръ Н. Сакаров (к): На декларации сме научени — тукъ често се чуватъ много декларации — обаче, напѣ дѣлътъ е да констатираме това, което ще стане. А че това ще стане, показва законопроектътъ, показва Вашето държане, г. министре, показватъ всички Ваши формални опровержения, когато фактически друго-яче се действува. И азъ ще бъда доволенъ, г. г. народни представители, ако всичко това, което г. министърътъ възвразява, стане дѣло.

Т. Влайков (д. ст): Знаете, не му вѣрвате!

Д-ръ Н. Сакаров (к): Не е така. Вие, г. Влайков, сте общественикъ отъ 35—40 години, Вие знаете много добре, че не единъ пътъ министри въ Народното събрание, при разглеждане на разни законопроекти, са заявявали едно, а съ вършили друго. Напѣ дѣлътъ е да констатираме това, което може да стане. Азъ ще бъда доволенъ, ако така не стане. Ще бъда доволенъ, за да не се унищожава единъ институтъ, който е създаденъ преди 13—14 години и се развива добре. Ще бъда доволенъ, ако министърътъ не руши, а създава, пзидга.

Министър Я. Моллов: Васъ трѣбва да Ви интересува съдържанието, а не думата. Говорете за съдържанието.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Г. министре! На Васъ какво пречи да оставите въ чл. 2 и Централния институтъ?

Министър Я. Моллов: Защото нѣма смисълъ.

Д-ръ Н. Сакаров (к): А, това е то! За мене въпросътъ е ясенъ. Въ друга форма, признайте това. Азъ искамъ да направя само тая констатация и нищо повече. Безъ повече говорене, това сега се разбра.

Нѣкой отъ сговористите: Половинъ часъ говорите.

Д-ръ Н. Сакаров (к): Не съмъ говорилъ нито 10 минути. Ако Вие се смущавате, можете да изтѣзаете. — Повтарямъ накрая, ще бъда доволенъ, ако стане това, което каза г. министърътъ. Азъ не вѣрвамъ да стане това. Г. министърътъ не го казва изрично, но това е въ неговата мисълъ. Макарь и въ друга форма, той преди малко заяви, че ще се закрие Централниятъ опитенъ институтъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазов: Има думата народниятъ представител г. Стоянъ Костурковъ.

С. Костурковъ (д. ст): Г. г. народни представители! Въпросътъ, който ни занимава, бѣше изнесенъ не само въ

пресата; той бѣше предметъ на проучване на голѣми специалисти и на специални организации на хората на науката.

Д. Бошняковъ (д. ст): Но мнѣнието на г. Сакаровъ, този голѣмъ специалистъ, не е взето!

С. Костурковъ (д. ст): Моля ви се. — Като вземамъ думата, азъ не претендирамъ да владѣя въпроса; азъ некамъ да изкажа отново мое разбиране, което добихъ, следъ като се освѣтлихъ по този въпросъ, като изслушахъ и хора специалисти, и хора на науката, и като прочетохъ тѣхнитѣ изложения. Азъ не само прочетохъ полемичнитѣ, които се водѣха въ пресата, но гражливо прочетохъ и проучихъ изложението на уважаемия професоръ д-ръ Консуловъ; прочетохъ и изучихъ добре и добре разбрахъ и изложението на химическото дружество и добихъ впечатление не, а добихъ убеждение, че унищожаването на Централния опитенъ институтъ ще бѣде само вредно за интереситѣ на нашето земледѣлко производство и, общо казано, за нашето земедѣлие и неговитѣ отрасли. Азъ прочетохъ и брошурата, отпечатана въ 1919 г. отъ г. Молловъ, сегашниятъ министъръ на земедѣлието, и видѣхъ въ нея каква разлика той прави между Централния опитенъ изпитателенъ институтъ и обикновенитѣ изпитателни институти. Азъ видѣхъ отъ изложението, отъ обясненията на специалистъ, че този въпросъ въ Германия, Италия и Съединенитѣ Щати — за всѣки щатъ — е разрешенъ така: независимо отъ специалнитѣ отдѣлни опитни и контролни станции, каквито тамъ е имало — това го казватъ специалисти, които знаятъ тая материя, които познаватъ този въпросъ добре — имало и Централенъ опитенъ институтъ. Неговата задача, г. г. народни представители, не е тая, която е на агрономическия факултетъ, както твърди г. министърътъ на земедѣлието,

А. Н. Минковъ (д. ст): Не е и не може да бѣде.

С. Костурковъ (д. ст): Да, не е и не може да бѣде. — Зашто, докато задачата на агрономическия факултетъ е научно-дидактическа, да подготвята хора агрономи и т. н., задачата на Централния изпитателенъ земледѣлски институтъ е да проучи научно и практично ония въпроси, които се задаватъ отъ живота земедѣлски на нашата страна. Примеръ ми дадохъ специалиститѣ. Когато се поиска практическо проучване на даденъ въпросъ, агрономическиятъ факултетъ не може да спре своитѣ лекции и да се ограничи съ проучването на той въпросъ; не, той си има своя програма, която ежедневно се слѣдва, и която семестъръ по семестъръ върви.

(Народнитѣ представители П. Стояновъ, д-ръ Н. Сакаровъ, М. Деляновъ и други, застанали вѣнъ отъ банитѣ на лѣвницата, разговаряятъ)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звънъ) Г. Стояновъ! Вие сте длъжни да мѣчките, когато единъ ораторъ, слушащъ съ такова внимание отъ Събраниято, говори.

П. Стояновъ (д. ст): Вие не трѣбва да правите такива бележки.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Права Ви напомняване. Вие сте длъжни да слушате.

П. Стояновъ (д. ст): Азъ съмъ длъженъ да слушамъ, но Вие не сте командантъ да заповѣдвате, а сте председател на Камарата.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Права Ви бележка. — Продължете, г. Костурковъ.

С. Костурковъ (д. ст): Г. г. народни представители! Както виждате, задачата на агрономическия факултетъ е една, а задачата на Централния институтъ е друга. Това сѣ две различни задачи и затуй за тѣхното разпознаване се уреждатъ различни институти. Агрономическиятъ факултетъ по опредѣлена програма подготвята агрономи. Централната опитна станция има друга задача, както казахъ, която не се смѣсва въ чужбина, на и у насъ, съ задачата на агрономическия факултетъ.

Но дава се друго доказателство противъ такава станция — защо ни е тя; тя е излишна, когато има тукъ-тамъ изстрелната обикновени опитни станции. И по той въпросъ азъ се заинтересувахъ, г. г. народни представители, и

добихъ непосредствени сведения отъ сегашния институтъ. Какви сѣ тѣзи сведения? Ето какви сѣ. Опитнитѣ станции, каквито имаме въ Русе и другаде, не притежаватъ нито опитнитѣ машини — специалистъ въ комплектъ — нито потребната организация за изследване, нито потребнитѣ уреди и т. н., за да извършватъ голѣми работи и изследвания. И затуй често могатъ тѣ да свършатъ — свършатъ го; останалото възлагатъ на централната станция, на Централния институтъ. Тѣ казватъ: „Извършете по-нататъкъ работата и ни съобщете резултатитѣ“. Това е истинната споредъ основа, което азъ чухъ и видѣхъ. Не говоря като заинтересованъ. Нека кажа, че азъ съжалявамъ, защото тукъ се влага известна страсть по този въпросъ, г-да. Никаква страсть не трѣбва да влагаме, а трѣбва да кажемъ истината, тъй както я познаваме. Можемъ да се заблуждаваме — азъ, на и въ други. Не е чудно, хора сме, по туй, въ което сме убедени, него да кажемъ. Сега г. министърътъ защитава известна позиция по въпроса; за него нѣма нужда отъ такава станция, и той казва: за какво ни е такъвъ централенъ изпитателенъ институтъ?

(Народнитѣ представители д-ръ Н. Сакаровъ, П. Стояновъ, М. Деляновъ и други продължаватъ да говорятъ)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звънъ) Г. Сакаровъ! Моля Ви, спрете разговоритѣ въ Събраниято. Смуцавате оратора.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Къде е казано да се не говори? Не смущавамъ никого.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Моля Ви се, вие като говорите тамъ, обръщате грѣбъ къмъ народното представителство и смущавате оратора. Наблюдавамъ, че Вие смущавате.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Вие смущавате.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Права Ви напомняване за нарушението реда. Това на шизо не прилича, г. Сакаровъ. Систематически смущавате Народното събрание. Нарушението на реда е придружено съ неуважение къмъ хората и Събраниято.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Тѣзи думи „неуважение“ и пр. най-малко трѣбва ти да ги казвашъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Дълженъ съмъ да Ви ги кажа. — Продължавайте, г. Костурковъ.

С. Костурковъ (д. ст): Г. г. народни представители! Казвахъ ви, че г. министърътъ на земедѣлието и държавнитѣ имоти казва: „Да имаме такава централна станция, то значи да имаме двойни разходи. Опредѣлено е отъ държавата толкова декари еди-къде си и толкова декари еди-къде си; еди-къде си за тази целъ и еди-къде си за друга целъ на агрономическия факултетъ; сега на нова смѣтка ли не трѣбва държавата да опредѣли суми и мѣсто за централна станция?“ Защо тѣзи разниоски да сѣ излишни? Г. министре! Вие имате, по мое разбиране, една грѣшка. Вие сте специалистъ, агрономъ, но позволете да Ви кажа, че имате една грѣшка.

Министъръ Я. Молловъ: Поправете ме; азъ съ благодарностъ ще приема да ме поправите.

С. Костурковъ (д. ст): Нѣма нужда отъ сто опитни полета, щомъ имате 40 декари на едно мѣсто и други 40 на друго мѣсто; съберете тѣзи полета и когато стане нужда, опитната станция ще работи на тѣзи полета, ще си служи съ тѣхъ. Азъ друго ще Ви кажа, г. министре — туй, което Вие знаете, во което, не зная какъ, изпуснахте да кажете. Когато Вие говорите за почвоведството, на което отъ 1910 г. се е посветилъ г. Пушкировъ, когато азъ лично познавамъ отъ десетни години като единъ железенъ работникъ, който нищо не жали — ни здраве, ни време, да работи само; когато, казвамъ, говорите за почвоведството, азъ ще Ви кажа това, което зная отъ г. Пушкирова и другитѣ членове, работници въ сегашния Централенъ институтъ, а именно: когато ще се изучава почвата на даденъ край, не е необходимо да отидете на самото мѣсто да и изучите; донася се тукъ отъ почвата, за да се анализира, и следъ туй отиватъ да изучаватъ почвата на самото мѣсто.

Министър Я. Моллов: Имате грѣника, г. Костурковъ.

С. Костурковъ (д. ср): Моля. После ще ми отговорите и ще ме поправите; не обичамъ да ме прекъсватъ.

Министър Я. Моллов: Понеже се адресирате къмъ мене, отговарямъ.

С. Костурковъ (д. ср): Сега въ централната станция има не само почвоведъ; тамъ има специалностъ-химикъ, който се е приготвявалъ за тази станция, за такава работа — една госпожица, показаха ми я, не ѝ зная името; тамъ има зоологъ, тамъ има ботаникъ, тамъ трѣбва да има биологъ и т. п. Това сж все специалности, които чинатъ, г. министре и г. г. народни представители, не единъ агрономъ. Това трѣбва да го разберемъ. Познанията на единъ агрономъ сж ограничени въ известенъ кръгъ, въ известна областъ, а тѣзи специалности, г-да, сж специалности по известни дисциплини, обаче въ най-широкъ смисълъ на думата специалности. Тѣ сж хора на науката и работятъ на научна почва, и това сж го доказали. Кои члсти отъ България сж изучени въ почвено отношение, това азъ не зная, щито съмъ питалъ, но азъ зная едно — че въ почвено отношение сж правени най-сериозни проучвания съ помощта на специалиститѣ по почвоведението, какъвто е г. Пункаровъ; неговитѣ проучвания сж вѣрвали въ хармония съ проучванията на всички други специалности, които работятъ въ института.

Тукъ се памѣсва другъ единъ въпросъ, който г. министърътъ зачаква, и на който азъ съмъ морално задълженъ да се спра за една-две минути. Г. министърътъ каза: „Г. Пункаровъ сж отише отъ Централния институтъ, защото защото той бѣше единъ видъ директоръ-управителъ — занимаваше се между другото и съ административна работа — а азъ, министърътъ на земледѣлието и държавнитѣ имоти, не желая единъ специалистъ да се занимава съ формалности съ бюрократическа работа“.

Г. министре и г. г. народни представители! Г. Пункаровъ, по моитѣ сведения, е назначенъ, следъ като е билъ избранъ отъ колежитѣ си. Нему не му е прѣчила административната работа на института, която е сравнително много малка, за да може да следи и своята специална работа добросъвестно, така же, както не пречи на Васъ, г. министре, когато бждете други денъ пакъ профессоръ, да бждете деканъ или ректоръ на Университета, и пакъ да четете лекции и да правите Вашитѣ научни изследвания, както не пречеле до днесъ на всички знаменити професори въ свѣта, на които се прави поинакога честта да бждатъ избрани за ректори и декани на университетитѣ, да четатъ своитѣ лекции и да следятъ своитѣ научни занятия.

Министър Я. Молловъ: То се знае — това не му пречи.

С. Костурковъ (д. ср): Така че това не може да бжде сериозенъ мотивъ, който да предизвика оставката на г. Пункаровъ. Позволете ми да Ви кажа, че се съмнявамъ въ това, което се твърди — искрено Ви заявявамъ туй — защото административната работа не попречи на г. Методи Поповъ, когато бѣше ректоръ, да продължава своята научна работа, своитѣ научни изследвания. Да, така с!

И нека да Ви кажа единъ фактъ, който е отъ голѣмо значение, по моята скромна преценка. Този фактъ е следниятъ. Г. Методи Поповъ, откритието на което повдигна злъчка въ известни сѣбди — това е фактъ — даде да бжде приложено опитно неговото откритие въ този институтъ, г-да! Въ този институтъ той даде да се работи върху неговитѣ изследвания по-нататкъ, за да се развие и приложи практически неговата идея.

Т. Влайковъ (д. ср): (Казва нѣщо)

С. Костурковъ (д. ср): Не се даде тази идея, приятелю Влайковъ, на палия агрономически факултетъ.

Т. Влайковъ (д. ср): Азъ не Ви се обаядамъ.

С. Костурковъ (д. ср): Ама защото ти ми бѣбрешъ, затуй казвамъ... (Смѣхъ)

Т. Влайковъ (д. ср): На всички опитни станции въ страната е дадена за прилагане тази идея, а не само на едно мѣсто.

С. Костурковъ (д. ср): Това го зная: опитнитѣ станции нестѣнено работятъ. Ама когато работитѣ въ чулдитѣ

държавни централнитѣ институти и станции, да не работятъ у насъ, за да се докаже основателно ли е това откритие на нашия ученъ човѣкъ — името на когото покрай това откритие грѣмна въ цѣлия свѣтъ — това ще бжде, съгласете се, оскърбление за нашата наука. И заради туй у насъ това изследване, това приложение става въ тази институция.

Т. Влайковъ (д. ср): Кои отрича това?

С. Костурковъ (д. ср): Моля! Заключавамъ. Работата на агрономическия факултетъ е една, а работата на този институтъ е друга. Тѣ си секундиратъ, несъмнено, по тѣ сж две съвършено отдѣлни организации. И като е така, нѣма нито единъ сериозенъ доводъ, по което разбираме, да се обявимъ противъ онова, което е създадено преди десетъ години, да речемъ, или дванадесетъ, и което въ своя клѣсъ животно е дало доказателства, г. г. народни представители, че е жизнеспособно и полезно за нашата агрономическа наука, специално — за нашето земледѣлие. Лесно е да разстроимъ онова, което времето е създадо — мъчно е да построимъ новото и да дочакаме резултати отъ него. Изкуството на законодателя е тамъ, да подобрява онова, което има, за да го тласка напредъ по-бързо, а не да разстроива, не да унищожава готовото и тепърва да създава ново, и да прави опити и да чака резултатитѣ следъ десетилѣтия. Това е губене на време, губене на научни сили, губене на държавни средства. Това трѣбва да го разберемъ. И азъ лично като станахъ и възехъ думата, повѣрвайте ми, не я възехъ, за да защитявамъ нѣкого — взехъ я, за да защитя едно гледище, въ правотата на което съмъ се убедилъ, безъ да бжда специалностъ, защото въпросътъ е отъ такова естество, че цѣмъ пужда всички да бждемъ специалисти, за да си съставимъ здраво мнение по него; стига да имаме достатъчно здравъ човѣшки разумъ, достатъчно интелигентностъ да проучимъ въпроса, и ще видимъ кое е добро и кое е полезно.

Председателствуващъ д-ръ Е. Вазовъ: Изтече Ви времето, г. Костурковъ!

С. Костурковъ (д. ср): Ето, това е моето мнение. Впрочемъ, азъ ще си кажа думата тогава, когато му дойде тукъ редътъ. Както се каза отъ нѣкои тукъ, и азъ намирамъ, че тукъ има борба на специалности. Тя не е нова борба; тя е стара, тя ми е позната; въ две области, въ две специалности има борба. И нѣкои мои лични приятели и партийни другари знаятъ, че азъ имахъ въ 1912 г., преди войната, много събрани материални по тази борба, за да пиша въ списанието „Демократически прегледъ“, защото тази борба не правятъ честъ на нашитѣ държавни служители. България е малка, по ти е широкъ и голѣма за труда на всички нейши добри синове специалисти. Прочее, азъ ще си кажа думата тогава, когато му дойде редътъ.

Председателствуващъ д-ръ Е. Вазовъ: Има думата на роднятъ представителъ г. Минчо Диляновъ.

М. Диляновъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предетоп да се изкажемъ по законопроекта за земледѣлскитѣ опитни и контролни институти. Още при първото четене на законопроекта верѣждъ протеститѣ на мнозина отъ народнитѣ представители, азъ заявихъ, че този законопроектъ е на земледѣлското правителство. Не съображение, че се реши да бждатъ обобщени всички внесени отдѣлно законопроекти по разнитѣ отрасли на земледѣлието въ единъ общъ законъ за земледѣлското производство — което и стана — реши се тогава материята по този законопроектъ, която бѣше внесена въ законопроекта за земледѣлското образование, подвижнитѣ катедри, изпитателнитѣ институти и музеи, внесень отъ Райко Даскаловъ презъ м. януарий 1920 г., да бжде отдѣлена въ единъ специаленъ законопроектъ. Въпросътъ се проучаваше и законопроектътъ трѣбваше да бжде внесенъ впоследствие. Смихнатъ законопроектъ, съ нѣкои пзмѣнения, внася сегашниятъ министъръ на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

Сегашниятъ законопроектъ на г. министра на земедѣлието се отличава отъ законопроекта на министъръ Райко Даскаловъ именно въ тоя пунктъ, който сега стана предметъ на доста оживени дебати. Въ законопроекта на Райко Даскаловъ е поставенъ като органъ обединяващъ дейността на земледѣлското опитно дѣло тѣй нарече-

пнятъ Централен земеделски изпитателски институтъ въ София. Въ сегашния законопроектъ това е изхвърлено. Г. министърътъ на земледѣлното казва, че тази празнота въ законопроекта ще се запълни съ това, което се проектира да се учреди като централен изпитателен и зоотехнически институтъ при агрономическия факултетъ, въ едно стопанство задъ „овчата купелъ“, и съ земеделско опитно поле, а може би и опитна станция, по Самоковското шосе, на мѣстото, което Ефорията отстъпи. Азъ не мога тукъ да не спомена гледницето, което застъпва г. Костурковъ и други отъ преждеговорившиятъ, че ако ние действително се опитаме да обединимъ дейността по земледѣлното опитно дѣло въ страната при агрономическия факултетъ, ще направимъ една грѣшка. Доводитъ, които г. Костурковъ приведе, сж отъ голѣмо значение. Агрономическиятъ факултетъ е чисто наученъ институтъ, безъ огледъ на дадени конкретни условия въ тѣсния смисълъ на думата.

Д-ръ Н. Сакаровъ (к): Разбира се.

М. Дилиановъ (з): И като така, и всички ония институти при него съ практически, съ приложение характеръ — лаборатории, опитни полета, зоотехнически станции и т. н. — тоже ще се движатъ по съобразно строгата практическа целъ на нашата страна, респ. на Министерството на земледѣлното, а ще се движатъ съобразно съвременната наука, която често пъти не члесто научни съображения прави голѣми отклонения. Туй именно налага да има единъ другъ институтъ, кадето да бѣде обединена дейността по опитното дѣло въ нашата страна. Мисля, че добре би направило Министерството на земледѣлното, ако, като внесе този законопроектъ за опитнитѣ и контролни институти, едновременно би внесѣше и една държавна програма по земледѣлното опитно дѣло, пѣщо аналогично, което направи сжщото министерство презъ земледѣлско време, когато би внесѣе законопроекта за воднитѣ синдикати, а сжвремененно като приложение къмъ него имаше и държавна програма по водитѣ, която се прне заедно съ законопроекта. По този начинъ ние постигаме целта, штог при гласуването на законопроекта всѣки народенъ представителъ да може да си състави една ясна представа за положението на въпроса сѣга и за приложението на законопроекта въ бъдеще. А сѣга ние действително се намираме предъ единъ въпросъ, който застава и г. Сакарова да вѣдѣе въ общи пререкания съ г. министра на земледѣлното, защото г. министърътъ казва: въпросътъ, какъ ще бѣде организирана службата дѣтайно, е въпросъ на Върховния съветъ по опитното дѣло при Министерството на земледѣлното, който е разрешенъ въ чл. 6 отъ сжщия законопроектъ.

А. К. Минковъ (д. сг): Чл. 6 е съвсемъ друго пѣщо.

М. Дилиановъ (з): Действително, чл. 6 твърди, че този Върховенъ съветъ по опитното дѣло ще организира, ще даде насоки на опитното дѣло въ страната и ще се произнесе какъ да се разпредѣли страната на райони, за да се откриватъ отдалѣни райони станции, къде тѣ да бѣдатъ специални, къде чисто земеделски; но, г. народни представители, ще се съгласите, че тѣй поставенъ въпросътъ, не ще даде едно задоволително разрешение, защото този Върховенъ съветъ е учреденъ не за постоянно, а временно — казано е, че той се събира единъ пътъ въ годината. Тѣй штог самото това обстоятелство показва, че тамъ въпросътъ ще се обсъждатъ набързо, и, като така, не може да се дойде до единъ решение, които ще бѣдатъ стабилни въ стопански смисълъ на думата, па дори и пѣкой пътъ — въ научно отношение. Другъ е въпросътъ, както е разрешенъ въ стария законопроектъ на Райко Даскаловъ, споредъ който този съветъ по опитното дѣло сѣществувалъ при постоянния Централенъ опитенъ институтъ, който обединява дейността на всички конкретни, локални опитни институти въ страната. Тамъ има една постоянна връзка съ всичкитѣ опитни станции въ страната. И когато той Върховенъ съветъ се събере, той действително ще има готовъ събранъ материалъ, възъ основа на който ще базира своитѣ разсуждения и ще вземе своитѣ решения. Би се обсъждана задачата на сегашния законопроектъ, ако имаме, както поминахъ, държавна програма по опитното дѣло. Такава нѣма. И по този начинъ, нашето опитно дѣло въ бъдеще, оставено въ ръцетѣ на единъ такъвъ съветъ, ще се люлка, по много причини, обективни и субективни: да не кажемъ, че бѣде наложено на сѣтрѣс-

ния и често пъти пѣщо-започнато ще трѣбва да се остави и да се правятъ наново грѣшки, които въ бъдеще ще тормозятъ само правилното развитие на опитното дѣло.

Г. г. народни представители! Този законопроектъ, споредъ мене, е фондаментъ на нашето бъдеще земледѣлие. Ако действително ние можемъ да дадемъ единъ добъръ законъ за опитното дѣло, и следъ туй да дадемъ едно добро, правилно приложение на този законъ, азъ вѣрвамъ, че действително въ областта на нашето земледѣлие ние бързо ще направимъ такива завоевания, които ще ни поставятъ много високо въ сравнение съ туй, което сме сѣга. Но, за да може това да стане, ние още отсега трѣбва да обмислимъ начинитѣ, които ще гарантиратъ правилното приложение на този законъ и благотворнитѣ резултати отъ него.

Повдигна се въпросъ тукъ за спора между агрономи и естествовѣдци. За голѣмо съжаление, въ нашия стопански животъ обновено често пъти най-добритѣ инициативи умиратъ въ сироретѣ, които се водигатъ въ разнитѣ комитени. И не току-тъй покойниятъ Каравеловъ бѣше казалъ: „Искате ли единъ въпросъ да не се разреши, внесете го въ една комитени, която да бѣде колкото е възможно по-многочленна“. Желателно е — и когато дойде да се разисква по чл. 6, азъ пакъ ще се изкажа — този многочлененъ съветъ да се намали и да се остави да сѣществувалъ при оня институтъ, който ще се обли на централенъ. Дали софийскитѣ, дали пѣвненскитѣ или пѣвней другъ институтъ ще бѣде централенъ, това е единъ въпросъ, който тоже може да се обсъжда. Действително за централенъ институтъ би трѣбвало да се избере оня, който ще има всичкитѣ условия да може да обедини дейността по опитното дѣло въ земледѣлното, а тя е много широка. Като вземете земледѣлие, като вземете лозарство, като вземете винарство, като вземете готвачи и т. н., действително, най-подходяще мѣсто би трѣбвало да се избере за този институтъ тамъ, кадето всичкитѣ тѣи култури вирѣйтъ, за да могатъ да се извършватъ опититѣ въ земледѣлската станция при този институтъ, обединяващъ всички други институти въ страната. За голѣмо съжаление, именно София въ туй отношение представлява най-лошитѣ условия. Софийското поле, по своитѣ качества, е много лошо; то не дава възможностъ за една правилна постановка на опити въ широкъ мащабъ и, като така, не дава гаранции за единъ добри резултати. Азъ самъ наблюдавахъ опититѣ на г. профессоръ Методъ Поповъ въ туканитѣта земеделска опитна станция и самъ констатирахъ, че тѣ сж зле поставени по много причини, по една стѣ най-важнитѣ е, че самото мѣсто не е удобно за единъ земеделски институтъ. Печално е, казвамъ, това явление, дего често пъти единъ наученъ въпросъ, практически въ сжщото време, какъвто е този, става предметъ на спорове между две съсловия, които се лювкани да изградятъ благосъстоянието на нашия народъ — естествовѣдци и агрономи. Нѣкаква фатална съдба има въ Министерството на земледѣлното — всички органи, които работятъ въ него, да водятъ борба единъ срещу други. Познатъ е на насъ стариятъ споръ, неизгнхвалъ още досега, между агрономитѣ и ветеринарнитѣ лѣкари, кой да дирижира съдбата на нашето скотовѣдство, единъ споръ, който стана причина на нашето скотовѣдство и днесъ да се намира на едно ниско ниво. Дойде единъ министъръ и назначи за ръководителъ на нашето скотовѣдство единъ ветеринаренъ лѣкаръ, който веднага парежда г. г. ветеринарнитѣ лѣкари да дирижиратъ скотовѣдството, което е отъ громадно значение за България; дойде другъ министъръ и назначи единъ агрономъ — и ето анархия въ едно дѣло, което иска най-голѣмъ стабилитетъ, защото подобренията тѣмъ ставатъ не съ месеци и години, а съ десетки и стотини години. Не бива смѣнятъ този споръ да се пренася сѣга въ земледѣлното опитно дѣло. Какъ ще се разреши въпросътъ? Въ проекта на земледѣлното правителство е казано: „Длъжноститѣ се заематъ отъ лица съ високо земледѣлко или природо-научно образование“. Даваше се, значи, еднакво право да заематъ всичкитѣ длъжности и агрономи, и естествовѣдци. Азъ, обаче, дължа да подчертая, че идеята на Министерството на земледѣлното, да постави агрономитѣ като ръководни фактори на опитнитѣ институти, не е лоша, защото работата, която предстои да се извърши въ земледѣлното опитно дѣло, е чисто научна, но е и чисто практическа и като тѣй, тѣ е работа, която най-много е отъ компетентността на агрономъ, който всѣка своя научна мисълъ отирава въ чисто практическа посока. Вся се, обаче, да не дойдемъ до пѣщо лошо, ако се назначаватъ агрономи. Благодарение на туй, че стаби-

литетът на техническия персонал при министерството е несигурен, ще се получи следното нѣщо: ръководителът на известно опитно поле или опитна станция, който е агрономъ, започне маса опити въ единъ широкъ машабъ, завършването на които изисква не година-две, а 10—20 и често пакти повече години, защото това е много сложна научна и стопанска работа; понеже е агрономъ, министърътъ ще го вземе отъ тамъ да го тури като директоръ на нѣкоя катедра и всичката работа ще пропадне. Това като че ли дава право на онази страна, която иска естествениците да нмаатъ прѣстъ въ опитното дѣло, защото тѣ сж запазени отъ произволитѣ на този или онзи въ министерството, защото тѣ не сж годни за друга агрономическа работа. Затуй е цененъ именно Пушкарровъ. Ако ръководството на опитнитѣ институти се остави на естествениците, би трѣбвало ръководството на института, който е надъ тия институти — съветътъ по опитното дѣло — да бѣде въ ръцетѣ на агрономитѣ, които ще чертаятъ агрономическата деятелност на страната, които ще чертаятъ и програмата по опитното дѣло. Но ако ние приемемъ едно друго положение — само не знаемъ дали бихме се съгласили на него — начело на тия опитни институти да се допуснатъ следъ известенъ срокъ — това е необходимо — само лица съ висше природо-научно образование, и следъ туй съ специално агрономическо образование, струва ми се, че ние действително ще можемъ да избегнемъ онѣзи спорове, които сега се ливаятъ. Така се прави и въ другъ държави. Въ Франция въ висшето училище за водитѣ и горитѣ въ Нанси се приематъ свършили естествена история, и по този начинъ върху базата на едно основно природо-научно образование да се наплатятъ специалнитѣ познания, и свършившиятъ това училище да бѣде всеостранно подготвенъ. Вѣрно е, че ако ние вземемъ само естественици, тѣ ще се стремятъ да работятъ въ опитнитѣ институти така, както сж работили въ лабораторитѣ на университета, т. е. чисто научно, педантно, безъ огледъ често пакти на практичeskитѣ нужди. И затова правъ е г. министърътъ като казва: „Мене не ми трѣбва засега едно основно научно проучване на нашитѣ почви, което е предметъ на науката, на агрономическия факултетъ; мене ми трѣбва едно проучване на нашитѣ почви до тая степенъ, за да мога възъ основа на това проучване да базирамъ ония аграрни реформи, които искамъ да проведя чрезъ закона за земледѣлскитѣ катедри, закона за поощряване лозарстваото и т. н.“ Да се назначаватъ само

агрономи е тоже опасно. Поставени само агрономи, безъ нужната специална подготовка и безъ широка подготовка по естествена история, ще се получатъ много опити, които нѣма да доведатъ до добри резултати, защото въ тази работа, въпрѣки всичкото си желание, тѣ ще останатъ дилетанти и ще се принудятъ следъ година, следъ втора, следъ трета да турятъ кръстъ на много свои работи. Желателно е г. министърътъ на земледѣлието, който основно познава тоя въпросъ — той е доказалъ това съ своитѣ научни трудове въ тая посока — да намѣри единъ начинъ да се обедини дейността на агронома и на естественика въ тая областъ. Антагонизмътъ допуснатъ, ще компрометира добрата идея на министерството да стабилизира земледѣлското опитно дѣло, отъ което България чака извънредно много.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г. г. народни представители! Разискванията по чл. 2 ще продължатъ идущето заседание.

За сведение съобщавамъ, че сж записани г. г. Дичевъ и Влайковъ. Така че г. Дичевъ ще бѣде прѣвъ следующи пѣтъ.

Следующето заседание ще бѣде въ понедѣлникъ.

С. Костурковъ (д. ег): Дневниятъ редъ се продължава, защото нѣма кворумъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Ще моля да се съгласите на следующия дневенъ редъ.

С. Костурковъ (д. ег): Нѣмаме кворумъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Моля Ви се. — За следующето заседание остава сжкия дневенъ редъ, по мене ми се струва, че пѣма зацо да се повдига този въпросъ.

С. Костурковъ (д. ег): Г. председателю! Не можемъ да гласуваме, защото пѣма кворумъ. Затова азъ предлагамъ въ идущето заседание да се продължи сжкия дневенъ редъ.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Сжкия дневенъ редъ ще продължимъ въ понедѣлникъ следъ обѣдъ.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 19 ч. 55 м.)

Подпредседателъ: **Д-ръ Б. ВАЗОВЪ.**

Секретаръ: **Н. САВОВЪ.**

Началникъ на Стевографското отдѣление: **Д. Антоновъ.**

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.	Стр.
Отпуски , разрешени на народнитѣ представители: Иосифъ Робевъ, Иосифъ Марулевъ, Никола Алексиевъ, Койчо Петровъ, Илия Тодоровъ, д-ръ Никола Чирпанлиевъ, Илия Георговъ, Прокопъ Поповъ, Асенъ Господиновъ, Никола Сребърниковъ, Иванъ Ангеловъ и Станъ Ангеловъ	673
Законопроекти: 1) за отлагане изборитѣ за членове на селско-общинскитѣ съвети и даване право на общинскитѣ тричленни комисии — градеки и селски — да гласуватъ общинскитѣ и училищни бюджети за 1923/1924 (финаисова година) (Съобщение)	673
2) за насичане на 60.000.000 л. размѣлни алуминиеви монети (Съобщение)	673
3) за допълнение на закона за изплащане митата, акцизитѣ и разнитѣ берни и такси въ банкитѣ (Второ четене)	685
4) за земледѣлскитѣ опитни и контролни институти (Второ четене — разискване)	686
Правдоуление за приемане на обществена служба въ България чужди подданици (Съобщение)	673
Прошения отъ: 1) Стоя Тодорова Иванова, отъ с. Голѣмо-Конаре, Пловдивска околия — опрощава ѝ се сумата 3.590 л., неправилно получена наследствена иввалидна пенсия	673
2) Мюнеферъ Хасанъ Мехмедова, отъ гр. Сливенъ — опрощава ѝ се сумата 2.081 л., неправилно получена наследствена иввалидна пенсия	673
3) Варненското гимнастическо дружество „Черноморски юпакъ“ — опрощава му се сумата 9.166-18 л. дължима за данѣци по известие № 571/III отъ 15 декемврий 1923 г., на III Варненски държавенъ опривитѣ	674
4) Училищното настоятелство на с. Батановци, Радомирска околия — опрощава му се сумата 19.162 л., стойностъ на отпуснатитѣ 42 бракувани желязни релси за постройка на училище въ сѣщото село	674
5) Общинския съветъ на с. Търнава, Бѣлослатинска околия — отнущатъ му се даромъ 60 желязни бракувани релси по 11 м. дължина за направа на мостъ надъ р. Скъта	674
6) Иванъ Колевъ Воневъ, отъ с. Батаново, Севлиевска околия — опрощава му се неправилно получената отъ жена му Дана Ив. Колева наследствена иввалидна пенсия въ размѣръ на 1.821 л.	674
7) Севастия Хараламбова Петрова, отъ гр. Пловдивъ — освобождава се докато е жива отъ заплащането данѣма върху сградитѣ на завещаната отъ	674

	Стр.		Стр.
мъжа и къща на Пловдивското държавно сиропиталище, за да може да преживява последните години на живота си по-сносно	674	19) Златишкото селско-общинско управление, Хасковска околия — отпущатъ му се безплатно 12 бракувани желѣзни релси съ дължина 8—12 м. за направа на два моста въ сѣщото село	681
8) Общинския съветъ и училищното настоятелство на с. Хисаръ-Кюселеръ, Карловска околия — опрощава имъ се сумата 21.484.90 л. сѣдебни разноси по изпълнителенъ листъ № 1.666 отъ 1922 г., на Староновоселския мирови сѣдия	674	20) Калугеровското селско-общинско управление, Татарпазарджишка околия — моли да му се опрости сумата 35.000 л. отъ такси за дървенъ материалъ (Отложено)	681
9) Никола Христовъ Желѣзаря, отъ гр. Бѣлоградчикъ, живущъ въ с. Боровци, Бѣлоградчишка околия — опрощава му се сумата 1.000.50 л. глоба и други по нарушение закона за рекламата	675	21) Петъръ Георгиевъ Гребчовъ, отъ с. Мечка, Панагюрска околия — отпуща му се народна пенсия въ размѣръ 600 л. месечно	681
10) Училищното настоятелство на с. Добри-долъ, Варненска околия — отстъпва му се безплатно джамията съ дворното мѣсто въ сѣщото село, която да имъ служи за училище	675	22) Санда А. Дечева, отъ с. Дръновъ, Ловешка околия — опрощава ѝ се сумата 3.000 л., неправилно получена наследствено-инвалидна пенсия	682
11) Настойниците на малолѣтното кралско сираче отъ войната Надежда П. Данчева, отъ гр. София — опрощава се на наследниците на покойния поручикъ Петъръ Н. Данчевъ, убитъ на 14 юли 1918 г., сумата 2.178 л., за която сѣщиятъ е останалъ неотчетенъ като командиръ на 64 пехотенъ полкъ	675	23) Кера М. Блажева, отъ сѣщото село — опрощава ѝ се сумата 3.000 л., неправилно получена наследствено-инвалидна пенсия	682
12) Моминолисурската община, Татарпазарджишка околия — опрощава ѝ се сумата 15.447.36 л., стойностъ на отпуснатитѣ ѝ презъ 1921 г. отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата стари релси, накладки и бурми за направа общински мостъ надъ р. Марица	676	24) Юрданка Ц. Томева, отъ с. Дръновъ, Ловешка околия — опрощава ѝ се сумата 3.000 л., неправилно получена наследствено-инвалидна пенсия	683
13) Балановското селско-общинско управление, Дупнишка околия, — отпущатъ му се безплатно 30 бракувани желѣзни релси за постройка на мостъ надъ р. Размѣтаница	676	25) Калиопя Р. Карастоянова, отъ гр. Варна — опрощава се на наследниците на покойния Ради Карастояновъ, комисонеръ, бившъ жителъ на гр. Варна, сумата 2.188.58 л., дължимата на хазната отъ недосѣбрани вносни мита и глоби по востановления № № 320 отъ 14 януарий 1922 г. и 754 отъ 28 януарий с. г. на Варненската митница	683
14) Общинското управление на с. Черновръхъ, Дръновска околия — отпущатъ се безплатно на Черновръшката селска община необходимитѣ 80 стари бракувани желѣзни релси по 6½ м. дължина за направата на мостъ	676	26) Михайлъ П. Пеневъ, служащъ при мина „Перникъ“ — опрощава се наложената глоба на държавната мина „Перникъ“ по товарителниця № 9860 и 9861 отъ 1922 г., въ размѣръ на 1.649 л., като сумата задържана за тая глоба отъ Михайлъ П. Пеневъ, служащъ при мината, се върне на сѣдия	683
15) Жителитѣ на с. Враня-стена, Радомирска околия — отпущатъ имъ се безплатно 15 бракувани желѣзни релси за постройка на мостъ надъ р. Косовска	677	27) Тодоръ Чобанъ Митовъ, инвалидъ, отъ с. Фитевбой, Провадийска околия — отпуща му се еднократна държавна помощъ въ размѣръ 5000 л.	683
16) Ученолюбивата дружина „Искра“ въ гр. Казанлъкъ — моли да ѝ се отпусне помощъ (Заявлението се изпраща наново въ комисията)	678	28) Петъръ Ивановъ, отъ гр. Стара-Загора — отпуща му се народна пенсия въ размѣръ 500 л. мѣсечно	684
17) Димитъръ Ячовъ, отъ с. Новачене, Никополска околия — опрощава му се получената отъ жена му и наследниците ѝ му наследствена-инвалидна пенсия за презъ времето отъ 18 юнемврий 1916 г. до 20 януарий 1920 г.	679	29) Велико Поповъ, отъ гр. Хасково, живущъ въ гр. Стара-Загора — отпуща му се еднократна държавна помощъ въ размѣръ на 10.000 л.	684
18) Председателитѣ на училищното настоятелство въ с. Петре, Варненска околия — моли да се отпусне помощъ за довършване постройката на училището въ сѣщото село (Заявлението се изпраща наново въ комисията)	679	30) Жителитѣ на с. Мийковци, Еленска околия — молятъ да имъ се отпусне помощъ за доизкарване на училището въ селото имъ (Отложено)	685
		31) Училищното настоятелство въ с. Сѣбрано, Ново-загорска околия — моли да му се отпуснатъ релси за постройка на училище (Неразгледано като неправилно за мнение отъ съответния мѣстотъръ)	685
		32) Сѣба Гечова Данова, отъ с. Угърчинъ, Ловешка околия — опрощава ѝ се сумата 2.650 л., неправилно получена наследствено-инвалидна пенсия	685